

स्टेट बँक ऑफ इंडिया पेंशनर्स असोसिएशन (मुंबई सर्कल), पुणे
ह्यांची वृहत्पत्रिका

संवाद

मनामनांचा मेळ जुळावा । द्वेषाचा लवलेश नसावा ॥

सादासी प्रतिसाद मिळावा । वाद नको संवाद असावा ॥

वर्ष चौथे

अंक बारावा

जानेवारी २००८

(January - 2008)

..... संपादकीय .....

‘संवाद’ चा डिसेंबर २००७ चा अंक काही तांत्रिक अडचणींमुळे प्रकाशित करण्यास थोडा विलंब झाला त्यामुळे अंक २५ च्या ऐवजी ३१ डिसेंबरला पोस्टातून रवाना झाला. त्याबद्दल संपादक मंडळ अत्यंत दिलगीर आहे.

बघता बघता २००७ हे वर्ष कसे गेले कळले नाही. २००८ साल उजाडले. जुन्या वर्षाला निरोप आणि नूतन वर्षाचे स्वागत करत असतानाच आपण मनातल्या मनात नवीन कांहीतरी वेगळे करण्यासंबंधी बेत करत असतो, योजना आखत असतो, संकल्प करत असतो. सुरुवातीस मोठ्या उत्साहाने ते तडीस नेण्यासाठी आपण प्रयत्नशील असतो. परंतु पुढे पुढे त्यात शिथिलता येते. कांही संकल्प पुरे होतातही. कांही अर्धवट राहातात, तर कांही पूर्णपणे विस्मृतीत जातात. मग वर्षाच्या अखेरीस या सर्वांची बेरीज वजाबाकी, गुणाकार, भागाकार आपण करत असतो. गत वर्षातील कांही गोड आठवणींचे, कटु अनुभवांचे, आनंदी प्रसंगाचे आपण साक्षीदार असतो. एका वळणावरून जातांना दुसऱ्या एका अनवट वळणावर आपण गत वर्षाचा निरोप समारंभ साजरा करतो, सुखद आठवणींना उजाळा देतो आणि कटु अनुभवांना, आठवणींना, आवर्जून निरोप देतो. ते सर्व विसरायचेच असते. जुन्या सुखद आठवणींनी मन फुलवायचे असते, झुलवायचे असते आणि गोड

अनुभवांच्या फांद्यावर हिंदोळे बांधून मुक्तपणे झोके घेत राहून मन रमवायचे असते. वृक्ष पानगळ झाली तरी दुःखी कष्टी होत नाहीत. रुक्षपण, कशाचीही पर्वा न करता सहन करत, ते ताठ मानेने उभेच असतात. पानगळ झाली म्हणून ते गळून जात नाहीत. वसंत ऋतूत वृक्षांना छान छान पालवी फुटते. जुने सर्व विसरून वृक्ष पानांचे आनंदाने स्वागत करतात. वृक्ष डेरेदार होतात. ते पानांवर कधीच राग धरत नाहीत. माणसांप्रमाणे बदला घेण्याची वृत्ती त्यांच्यात नसते. उलट पानांच्या सहाय्याने पांथस्थांना सावली देण्यासाठी ते सज्ज होतात. फुलांचेही तसंच असतं. काट्यांची पर्वा न करता ती फुलतच असतात आणि माणसांचा आनंदही ती फुलवीत असतात. निसर्गापासून माणसाला बरंच कांही शिकण्यासारखे आहे असे म्हणतात ते कांही खोटे नाही. आपणही नूतन वर्षातील प्रत्येक क्षणाचा आनंद उपभोगून जीवन सुखमय करण्याचा संकल्प करून तो पूर्णत्वाकडे नेण्यासाठी प्रयत्नशील राहू.

दरवर्षी प्रमाणे यंदाही ‘संवाद’ तर्फे ‘लेख स्पर्धा’ आम्ही जाहीर करत आहोत. स्पर्धेसंबंधीचे सविस्तर निवेदन याच अंकात इतरत्र दिले आहे. सर्व सभासद ते वाचून, जास्तीत जास्त लेख पाठवून स्पर्धेत सहभागी होतील अशी आशा आहे.

प्रभाकर गुपचूप

On Federation Front :

As informed in the December 2007 issue of 'SAMVAD', the Action Committee has finalised the course of action to resolve the long pending issues in connection with the improvements in Superannuation Benefits in State Bank of India as also improvement in SBI Retired Employees Medical Benefit Scheme-II. Accordingly, Shri.B.G.Dandekar, Chairman and Shri.Shantha Raju, Convener of the Action Committee have advised us that the entire Action Committee will meet the Chairman of the Bank on 18th January 2008 at 5.30 p.m. and hand him over a Memorandum/Letter containing all the pending issues/demands as under :-

- 1) 50% of last drawn pay as Pension - without any ceiling. Last drawn pay shall mean Pensionable Pay.
- 2) Family Pension at 30% of the last drawn pay.

....Continued on Page 2

- 3) Updation of pension to those retired before 1-11-2002.
- 4) Updation of D.A. providing for 100% neutralization for earlier retirees.
- 5) Provision for updating of Pension as well as D.A. at the time of every wage revision.
- 6) S.B.I.Retired Employees' Medical Benefit Scheme is overdue for review. We have submitted to the Bank some suggestions for its favourable consideration which includes, among other things, opening of more dispensaries and diagnostics centres at various places and District HQs, adequate and smooth supply of standard medicines in Bank's dispensaries etc.
- 7) Redressal of all the long pending anomalies.

Further, it has also been decided by the Action Committee to support and participate the Joint Demonstrations etc. proposed by both the working staff Federations. All the members are requested to participate in the Joint Demonstrations on 16th and 23rd January 2008 at all IHO / Zonal / Regional Centres / Main Branches and all Big Centres.

As regards Delhi Court Case, the next date of hearing is 17th January 2008 and we expect to start hearing of the case. For latest updates, please visit our website.

- Secretary

*****

युनीट वार्ता

पणजी झोनल सब् सेंटर - रत्नागिरी युनीट

दि.८ डिसेंबर २००७ रोजी संध्याकाळी ६ वाजता रत्नागिरी येथील एक सभासद श्री.आर.आर.चितळे यांचा ७७ व्या वाढदिवसानिमित्त त्यांचे निवासस्थानी जाऊन श्री.वसंत करंबेळकर यांचे हस्ते शाल, श्रीफळ व पुष्पगुच्छ देऊन असोसिएशनतर्फे हार्दिक सत्कार करण्यात आला व त्यांना दीर्घायुरोग्य चिंतण्यात आले. या प्रसंगी सर्वश्री डी.डी.मराठे, बी.एस.दळवी, अरुण नवरे, अरविंद रायकर व विनायक पेलपकर हे स्थानिक सभासद उपस्थित होते.

- वसंत करंबेळकर, सेक्रेटरी (रत्नागिरी)

*****

मुंबई झोनल सब् सेंटर - डोंबिवली युनीट

डोंबिवली येथे दि.२८ डिसेंबर २००७ रोजी येथील निवृत्त बँक कर्मचारी व कुटुंब निवृत्तीवेतनधारक यांची सभा घेण्यात आली. अध्यक्षस्थानी क्षेत्रीय प्रबंधक(मुंबई) श्री.नरेंद्र भणगे हे होते. या सभेस आपल्या फेडरेशनचे जनरल सेक्रेटरी व मुंबई झोनल सब्सेंटरचे सेक्रेटरी श्री.सदाशिव गोखले हे ही उपस्थित होते. डोंबिवली शाखेचे शाखाधिकारी श्री.दिलीप कुलकर्णी यांनी उपस्थितांचे स्वागत केले. श्री.भणगे यांनी, बँकेच्या निवृत्त कर्मचाऱ्यांसाठीच्या, कमिशन बेसिसवर करावयाच्या गृहकर्ज वगैरे सारख्या बँकिंग बिझिनेससाठी करावयाच्या नवीन नेमणूकांबद्दलची माहिती देऊन त्याचा फायदा सर्व एलिजीबल पेन्शनर्सनी घ्यावा असे आवाहन केले. तसेच, बँकेच्या कोअर बँकिंग, इंटरनेट बँकिंग इत्यादी नवीन बँकिंग प्रणालींबद्दल माहिती देऊन, त्या संबंधीच्या सभासदांच्या सूचना व अडचणी ऐकून त्यांचे निराकरण लवकरात लवकर करण्याचे आश्वासन दिले.

आपले एक सभासद श्री.खोत यांनी, त्यांचे कांही चेक्स बँकेत खात्यावर जमा करण्यासाठी दिले असता, ते बँकेकडून गहाळ झाल्याने, त्यांना डुप्लिकेट चेक्स मिळविण्यासाठी झालेला मनस्ताप व वेळ झाल्याचे सांगून, त्यासाठी झालेल्या खर्चाची व व्याजाच्या नुकसानीची भरपाई मिळावी अशी मागणी केली. त्यावर लगेचच श्री.भणगे ह्यांनी शाखाधिकार्यांना, श्री.खोत यांना झालेल्या व्याज नुकसानीची व खर्चाची भरपाई करण्याच्या सूचना दिल्या.

त्यानंतर श्री.एस.बी.गोखले यांनी फेडरेशन स्तरावर घडत असलेल्या सर्व घटनांची सविस्तर माहिती दिली. तसेच सर्व सभासदांनी बँकेस लाइफ सर्टिफिकेट दरवर्षी नोव्हेंबर महिन्यात देणे आवश्यक असल्याचे सांगून कोर्ट केसेस संबंधी माहिती दिली. या सभेत सर्वश्री फडके, जमदग्नी, चितळे व जाधव ह्यांचा, चांगल्या कामाबद्दल सत्कार केला. यावर्षी डोंबिवली येथील सभासदांनी इमारत-निधी रु.१९०००/- जमा केल्याबद्दल तसेच नवीन १०० सभासद नोंदवल्याबद्दल श्री.आगरकर यांचे श्री. गोखले यांनी कौतुक व अभिनंदन केले. या सभेत मुंबई कार्यकारिणी सदस्य सर्वश्री राजिवडेकर, धराधर व पुसाळकर हेही उपस्थित होते. शेवटी श्री.सुभाष आगरकर यांनी आभार प्रदर्शन केल्यावर अल्पोपहार व चहापान होऊन सभा संपली. सभेस ८० निवृत्त मंडळी उपस्थित होती.

- सुभाष आगरकर, सहकार्यवाह, मुंबई सब-सेंटर

State Bank Of India Pensioners' Association (Mumbai Circle), Pune

C/o S. B. Gokhale
19, 'Jayashri'
R.N.Narkar Marg,
Ghatkopar (E),
Mumbai - 400 077
Tel. No. 25134493

Mumbai Sub-centre
A/5 Swami Siddharth Society,
S. V. Road, Naupada
Thane - 400 602
Tel No. 25446837
Dt 15th January 2008

NOTICE

The Managing Committee of the Mumbai Sub-Centre at its meeting held on the 5th January, 2008 has decided to hold the 21st Annual General Meeting of our Association's Mumbai sub-centre on Friday the 22nd February, 2008 at 11.30 a.m. at the following address:-

Shri Shivaji Mandir (Natya Gruha)

Opp. Plaza Theatre, N. C. Kelkar Path, Dadar (W) Mumbai 400 028.

A G E N D A

- 1) To condole the deaths of Bank's Pensioners/Family Pensioners/Associate Members whose names have been reported to us after the 21st February 2007. Members are requested to advise us the names and dates of death of members, if not in the list to be read at the time of AGM.
- 2) To confirm the minutes of the Annual General Meeting held on the 21st February, 2007 (Minutes published in December 2007 issue of Samvad)
- 3) To honour senior members who have completed/will complete 75 years age between the 22nd February 2007 and the 22nd February 2008 (both days inclusive).
- 4) Committee's Report for the year 2007 to be read, discussed and adopted (A copy of the report is enclosed)
- 5) To discuss recent developments
- 6) Speech of the Chief Guest.
- 7) Speech of the President.
- 8) To elect office bearers/Managing Committee Members for the year 2008-09 & 2009-10 (Total 14 Members) for Mumbai Sub-Centre.
- 9) Any other business with the permission of the Chair.

By order of the Managing Committee

S. B. Gokhale

Hn. Secretary

Encls : Report

Note :-

- i) Please bring a copy of "Samvad" issue for December 2007 and January 2008 along with you for security purpose.
- ii) Please inform other members, known to you, about this meeting.
- iii) The meeting of the Bank's Pensioners arranged by the Bank on the 22nd February 2008 will start at 12.00 noon at the same venue. (Due to exigencies of services the timing may be changed.)

Important : As per our practice, a memorandum covering all the problems will be submitted to the management well in advance to enable them to study and reply in Bank's Meeting. Pensioners/Family Pensioners are therefore, requested to furnish their problems to us in

writing so as to reach say before 12/02/2008, so that a consolidated memorandum will be put up to the Bank Management to avoid direct questions/discussion with the management representatives in the meeting. This is to adhere to the time schedule.

- i) Snacks will be served on the 3rd Floor of the building as usual.
 v) All seats in A to C rows are reserved for special invitees. Members are requested to please occupy other seats.

*****

Report of the Managing Committee of the Mumbai
 Sub-centre for the year - 2007

The last Annual General Meeting of our Circle Association was held at Solapur on the 13th July 2007.

- 1) Managing Committee Meetings: During 2007 Five Committee Meetings were held which were well attended.
 2) Condolences: We regret to advise the deaths of the members whose names have been/will be published in various 'Samvad' issues, however all the names will be read at the time of AGM.

May the souls of the departed members rest in peace. We extend our heartfelt condolences to the bereaved families.

- 3) Membership and Finance: During 2007, 717 new members were enrolled as against 487 new members in 2006 as under :

Patron Members	:	399
Associate Patron Members	:	310
Associate Benefactor Members	:	01
Family Patron Members	:	05
Family Benefactor Members	:	02
Total New Members Enrolled During 2007	:	717

Out of 717 New Members the break up of old retirees and who retired during 2007 is as under :-

Old Pensioners/Associate/Family Pensioners	37
New Pensioners/Associate/Family Pensioners	680
Total	717

The office bearers/the Committee Members who have been instrumental for enrolling 717 new members during the year are as under:-

S/Shri P.A. Lopes, S.W. Agarkar, S.M. Dharadhar, R.S. Rajiwadekar, P.S. Uchagaonkar, J.B. Pusalkar and Miss Neela V. Vyavaharkar.

Some of the existing Pensioners/Associate Members/Family Pensioners have become patron member by paying difference in the membership fee.

We request our pensioners, family pensioners and associate members who are yet to become patron member to do so by paying the difference.

A sum of Rs. 12,53,861/- has been collected during the year under report as against Rs. 7,20,806/- during 2006.

The breakup of collection is as under:-

Admission Fee, Membership Fee	Rs. 7,22,670
Donations received for Building Fund	Rs. 4,59,420

Legal Fund	Rs.	100
Distress Relief Fund	Rs.	1,451
Misc. Donations	Rs.	16,766
Samvad Magazine	Rs.	2,954
Advt. in Samvad issue	Rs.	50,500
Total		Rs. 12,53,861

We are glad to state that several members have given donations for various reasons viz.

- 1) Excellent work done by the Association; 2) Daughter's/Son's marriage; 3) 70th and 75th Birthday Ceremony; 4) In memory of beloved family members etc.

In this connection it is necessary to make a special mention of the following donees.

<u>Name of Donor</u>	<u>Amount</u>	<u>Name of Donor</u>	<u>Amount</u>
Shri N. A. Irani	Rs. 11,111/-	Shri N. V. Tamhane	Rs. 10,500/-
A well wisher	Rs. 10,011/-	Shri. Madhav Kambhate	Rs. 10,000/-
Smt. Lalita Srinivasan	Rs. 10,000/-	Shri Adi Kalianwalia	Rs. 8,000/-
Shri D. N. Madan	Rs. 5,252/-	Shri N. E. Balsara	Rs. 5,101/-
Shri H. M. Mistry	Rs. 5,101/-	Shri P.S. Nerurkar	Rs. 5,001/-
A well wisher	Rs. 5,001/-	Smt. V.V. Prabhudesai	Rs. 5,001/-
Shri S. A. Burde	Rs. 5,000/-	Shri M. N. Nadkarni	Rs. 5,000/-
Shri S. V. Naik	Rs. 5,000/-	Shri S. V. Shivadekar	Rs. 5,000/-
Smt. Nalini Karve	Rs. 5,000/-	Shri Keshav Karve	Rs. 5,000/-
Shri. R.K. Ankalesaria	Rs. 5,000/-	Shri G. N. Koli	Rs. 5,000/-
Shri H. M. Randaria	Rs. 5,000/-	Shri Joseph Menezes	Rs. 5,000/-
Shri V. H. Gurjar	Rs. 5,000/-	Shri Ashok Joshi	Rs. 5,000/-
Shri E. A. Wadia	Rs. 5,000/-	Smt. Malti Raut	Rs. 5,000/-
Smt. Suchitra Pai	Rs. 5,000/-		

We have to reimburse the cost of flat to the extent of Rs. 10 lacs to Head Quarter. We have so far collected Rs. 5.41 lacs. Members are requested to kindly donate generously towards Building fund.

- 4 Local Meetings: During the year 2007, Four meetings of the Pensioners were held as under:-

<u>Sr. No.</u>	<u>Name of Branch</u>	<u>Branch Manager</u>	<u>Date of Meeting</u>
1	Dombivali (East) Branch	Shri Dilip Kulkarni	24-01-2007
2	SBI Andheri (East)	Shri S. L. Kulkarni	17-4-2007
3	SBI Naupada Branch	Shri Deepak Dandekar	25-8-2007
4	SBI Dombivali (E) Branch	Shri Dilip Kulkarni	28-12-2007

The present progress about revision of Pension/Family Pension etc. was explained to the Pensioners. A session of questions & answers was also arranged.

- 5 Court Cases: You are aware that Federation has supported a case filed by seven pensioners in the High Court, New Delhi against Govt. of India/Reserve Bank of India/State Bank of India. The case is adjourned to 10-1-2008. The prayers have been published in Samvad issue of November 2007. Federation has also initiated/impealed in the cases filed at Hyderabad/Kerala/Nagpur and Bangalore. The subjects included in these cases are 7th Bipartite retirees/ Family Pension, 100% Neutralization of DA. The Mumbai Circle will file case on "discrimination" in High Court of Judicature Mumbai.

6 IBI Employees Provident Fund Forefeiture A/c

Since Government's approval is awaited the Bank could not issue Circular for payment of Rs.5000/- to the IBI retirees for the year 2007.

7. Family Pension Scheme

The Family Pension was introduced in the Bank w.e.f. 1-1-86 in consultation with the RBI & prior approval of the Government of India and thereafter as pronounced by the Supreme Court on 23-2-1989. Thereafter four bipartite settlements for revision of salary have taken place however there was no revision in family Pension. Our Federation had been making persistent efforts to revise the Family Pension. We have even filed a case against the Bank/ Govt. of India in the Nagpur Bench of Mumbai High Court. We are happy to report to you that the Executive Committee of the Central Board of the Bank have now approved the revision in Family Pension Scheme. The details of which are as under :-

- 1) Those who died or retired before 1-11-1993.
- 2) Those who died or retired on or after 1-11-1993 but before 1-4-1998.
- 3) Those who retired/died on or after 1-4-1998.
- 4) Those who retired/died on or after 1-11-2002 and on or after 1-5-2005

Rates of Family Pension

The family pension be revised w.e.f. 1.5.2005 as under:

(A) Those who died or retired before 1.11.1993 :

<u>Substantive salary p.m.</u>	<u>Rate of family pension p.m.</u>
Rs. 1500/- and below	30% of the substantive salary subject to minimum of Rs. 375/- p.m.
Rs. 1501/- to Rs. 3000/-	20% of the substantive salary subject to minimum of Rs. 450/- p.m.
Above Rs. 3000/-	15% of the substantive salary subject to minimum of Rs. 600/- p.m. and maximum of Rs. 1250/- p.m.

(B) In respect of employees retired/died on or after 1.11.1993 but before 1.4.1998 :

<u>Substantive salary p.m.</u>	<u>Rate of family pension p.m.</u>
Rs. 2780/- and below	30% of the substantive salary subject to minimum of Rs. 720/- p.m.
Rs. 2781/- to Rs. 5740/-	20% of the substantive salary subject to minimum of Rs. 860/- p.m.
Above Rs. 5740/-	15% of the substantive salary subject to minimum of Rs.1150/- p.m. and maximum of Rs. 2400/- p.m.

(C) Those retired/died on or after 1.4.1998 :

<u>Substantive salary p.m.</u>	<u>Rate of family pension p.m.</u>
Rs. 4210/- and below	30% of the substantive salary subject to minimum of Rs. 1056/- p.m.
Rs. 4211/- to Rs. 8420/-	20% of the substantive salary subject to minimum of Rs. 1262/- p.m.
Above Rs. 8420/-	15% of the substantive salary subject to minimum of Rs.1687/- p.m. and maximum of Rs. 3521/- p.m.

(D) Those retired/died on or after 1.11.2002 and on or after 1.5.2005 :

<u>Substantive salary p.m.</u>	<u>Rate of family pension p.m.</u>
Rs. 5720/- and below	30% of the substantive salary subject to minimum of Rs.1435/- p.m.
Rs. 5721/- to Rs.11,440/-	20% of the substantive salary subject to minimum of Rs.1715/- p.m.
Above Rs. 11,440/-	15% of the substantive salary subject to minimum of Rs.2292/- p.m. and maximum of Rs.4784/- p.m.

NOTE: In the case of part time employees, the minimum and maximum amount of family pension shall be in proportion to the rate of scale wages drawn by the employee. Family Pension at 30% flat rate is necessary to avoid anomalous position. We have, therefore, filed a case in Nagpur Bench of Mumbai High Court, on 6-12-2007. This demand is identical to the recommendation of the 5th Pay Commission's report.

Other Meetings

1. Shri.B.G.Dandekar and Shri.S.B.Gokhale of our Federation of SBI Pensioners' Associations attended the AGM at Chennai on 21-9-2007.

2. The President of Mumbai Circle Shri V.M. Gokhale and Shri S.B. Gokhale, Jt. Secretary attended the AGM of Bhopal Circle held on 27-10-2007 on behalf of Federation of SBI Pensioners' Associations:

3. Shri B.G. Dandekar, Federation President, Shri.V.M.Gokhale, President of Mumbai Circle Association & Shri.S.B.Gokhale, Jt. Secretary, attended AGM at Akola on 17-2-2007 and AGM at Nagpur on 18-2-2007.

4. Shri.V.M.Gokhale, President of Mumbai Circle Association & Shri.S.B.Gokhale, Jt. Secretary, Mumbai Circle attended the AGM at Panaji, Goa on 25-3-2007.

5. Shri B.G. Dandekar, Federation President, Shri.V.M.Gokhale, President of Mumbai Circle Association & Shri.S.B.Gokhale, Gen. Secretary, Shri.B.P.Khare, Treasurer of our Federation attended the Governing Body Meeting and AGM of Federation of SBI PA at Bangalore on 15-12-2007 & 16-12-2007 respectively & Bangalore Circle Silver Jubilee Function on 17-12-2007.

Federation Front

We are happy to inform all our Pensioner colleagues that the Governing Body of our Federation which met at Bangalore on 15th and 16th December, 2007 has decided to launch historic struggle to resolve the long pending several demands/issues before the management and Government of India, New Delhi. The Governing Body has adopted the undemoted resolution and constituted an Action Committee to spear-head our movement. Shri V.M. Gokhale is one of the members of the Action Committee on behalf of our Circle Association.

We reproduce hereunder the resolution passed in the Governing Body Meeting :

"This meeting of the Governing Body of the Federation of SBI Pensioners' Associations held at Bangalore on 16th December, 2007, after deliberating over the issues of revision of Pension of Pre-2002 retirees, Revision of Family Pension, Updation of D.A. formula applicable to Pre-2002 retirees and noting that denial of benefit of revision of Pension to Pre-2002 retirees, has led to serious anomalies, distortions and discriminations as between the pre and post-2002 retirees. The Family Pension available to the employees of SBI is the worst. The ceiling of Rs. 1000/- was fixed in the year 1986. Since then no revision has taken place. D.A. Formula to the pre-2002 retirees is grossly inferior. The meeting also noted that the issues of Medical Benefits - improvements, Recognition to the Federation and Pensioners Associations are still hanging fire.

The Governing Body also observed that despite the indefinite strike by both the Federations - and

the subsequent assurance of the Government to resolve all the issues – there is no settlement of any of the issues raised by the Federation.

The Governing Body therefore resolves that an Action Committee consisting of Shri. B.G. Dandekar, as Chairman, Shri. Shantha Raju as Convenor and one representative from each Circle Associations be set up.

The Action Committee is authorized to chalk out program of action including Dharanas, demonstrations, rallies, hunger strike etc.

The Committee is further authorized to discuss the issues in detail with the both the Federations in the Co-ordination Committee and pursue them to observe strike action for resolving all our issues.

In the light of the seriousness of the issues explained above, the Action Committee should meet immediately and declare its program of action – before leaving Bangalore – to enable the delegates to go back to their respective head quarters and prepare the membership for action programme.

Resolution was moved by: Shri. Shantha Raju, President SBIPA (K.) & seconded by Shri.J.R.Gupta, President, SBIPA (Chandigarh). It was adopted unanimously!

The Action Committee calls upon all our Circle Associations and the members all over the country to be in readiness to implement all the decisions of the Federation in letter and spirit. As a result of this, Shri B.G.Dandekar, President, Federation of SBI Pensioners' Associations has taken an appointment with Shri O.P. Bhatt, Chairman SBI on 18th January 2008 for handing over to him a memorandum concerning various anomalies in Pension/Family Pension, Scheme, 100% Neutralization of D.A. etc.

We note to advise further developments from time to time.

Other Activities of the Association:

Dispensary run by the Association: our Mumbai Zonal Sub-Centre has on 13-11-2007 started Association's Dispensary at Thane Office premises. Ms. Aditi Gokhale MD (Ayurvedic) is attending the dispensary once in a week on Tuesday at 5.00 p.m. to 6.00 p.m. at Thane office and treating the members who come to dispensary for consultation. General Medicines are supplied by us while specialized Medicines prescribed by the Doctor are supposed to be purchased by the member.

Bank Dispensary at Zonal Office Worli was recently shifted to a spacious accommodation at Shivsagar Estate, Worli Branch, as a result of our persistent efforts.

We thank Corporate Centre Executives, Staff of PPG Deptt. at Corporate Centre and Mumbai LHO for their co-operation in solving our problems. We thank Shri.Y.S.S.Kapdi, Chief General Manager (HRD), Shri A.V.Deole,Dy.G.M (IR), Shri. S. B. Lal, Chief Manger (Personnel), Shri.V.D.Deshpande ,AGM. PPG.Deptt., and Shri Anil J. Gokhale Dy. GM (PRO) all from Corporate Centre with whom we had discussions regarding several problems. We thank Dr. (Mrs.) V.M. Ajinkya, Chief Medical Officer and Shri V.M. Panchbhay Administrative Officer, Medical Deptt. Corporate Centre for their advices.

Further we thank Mumbai Circle Authorities, specially Shri N. Raja, CGM, Shri H. Rao (GM), Shri Sharad Sharma (GM), and Shri Ajay Kumar Kaul Dy. GM & CDO, Shri A.G. Herlekar AGM (Personnel & HRD) officers from Staff Welfare cell at Mumbai LHO, Shri Moin Qazi (PRO), Mumbai LHO, Shri.S.K.Devrukhkar,AGM, PPG Deptt. / Shri A.M. Salvi, AGM PPG Deptt. and Staff Members from PPG Deptt. Mumbai LHO., Mrs. Manisha Padhye, Sr. Medical Officer Mumbai LHO.

We also thank Shri V.C. Bajpai, Dy. GM., Shri B. Shriram, GM (then Dy. GM,) Mrs. Shailaja Gharat, CM Personnel & HRD, Shri V.Vishwanathan, Dy. Manager from Personnel & HRD and Welfare Cell, Dr. Ramesh Nair Sr. Medical Officer, Zonal Office, Mumbai for extending excellent co-operation to our Association.

We thank S/Shri V.R. Kuddyady, D.R. Tirodkar, G.R. Kashelkar & K.A. Burde and many others who though not on the Committee are helping the Association in many ways.

By Order of the Managing Committee

S. B. Gokhale

Hon.Secretary

State Bank of India Pensioners' Association (Mumbai Circle), Pune
NAGPUR ZONAL SUB-CENTRE

All the members from Nagpur Zonal Sub-Centre are aware that as per the Rules & Regulations of our Circle Association, all the Zonal Sub-Centres are required to elect their Office-bearers and local Committee members biennially. Accordingly, the biennial elections of Nagpur Zonal Sub-Centre for the years 2008-2010 will be held in the ensuing 'Vidarbha Meet' which will take place sometime in March/April 2008. The Office-bearers include President, Secretary, Jt. Secretary, Treasurer and the Committee members. The Committee consists of representatives from each District covering Nagpur Zonal Sub-Centre area, depending upon membership strength of each district.

As per laid down norms, the number of Committee members will be as under :-

<u>Name of District</u>	<u>No. of Pensioners & Family Pensioners</u>	<u>No. of Comm. Members</u>
1) Nagpur (including Chandrapur, Gondia, Bhandara & Gadchiroli)	815	4
2) Akola & Washim	221	1
3) Amravati	250	1
4) Khamgaon	142	1
5) Yavatmal	140	1
6) Wardha	<u>98</u>	<u>1</u>
Total Pen. & Family Pen.	<u>1,666</u>	<u>9</u>

The process of biennial election will be completed in ensuing Vidarbha Meet.

- J.S.Vakil, Secretary

*****

Attention All Members :

- 1) Every body knows that almost all branches have switched over / migrated to the "Core Banking System". While carrying out the basic data of each account (i.e. Current / Savings / T.D.R. Accounts, at many branches, when they switched over to 'Core Banking System', the instructions regarding 'Nomination' facility have been left to be carried over in the new system, thereby creating problems to the kith and kin of the account-holders whose names were recorded as 'Nominees' when the account-holder/s die. This needs urgent attention of the members. Please check with your branch computer records, where your account /s is/are maintained, whether the 'Nomination' has been properly recorded therein. If not, please request the Branch staff to do the needful, either by carrying over existing nominations or apply afresh for the same, so as to avoid embarrassment to your nominees, if need arises in future.
- 2) At many branches, when Pensioner requests/applies to the Bank to convert the existing 'single' pension account into 'joint' pension account (with the person in whose name the family pension has been sanctioned) as per instructions already issued by the Bank, it is observed that branch staff refuse to open the joint account with facility "payable either or survivor", thereby defeating the purpose of allowing to open joint pension account. Please, therefore, insist on opening such joint pension account - "payable to either or survivor". If any body finds any difficulty in this regards, please contact your Zonal Sub-Centre's Secretary to help in the matter.

- Secretary

THE MIND POWER

An incredible story of recovery from life threatening terminal illness by mobilizing body's own natural healing resources and an effective weapon of mind has been narrated in the book 'Anatomy of an Illness' as perceived by the patient. This is a story of Norman Cousins, written by him in 1977 of his illness in 1964 when he was in the late forties. He was editor of the Saturday Review for over 30 years, has authored 25 books and died on 30th November 1990. The story has been told in leading medical and lay journals around the world.

Healthy Effect of Positive Emotions

When there were no hopes of survival, he decided to take charge of his own cure with an unusual partnership between his physician (and friend) and himself. He wondered "if negative emotions produce negative chemical changes wouldn't the positive emotions produce positive chemical changes? Is it possible that love, hope, faith, laughter, confidence and the will to live have therapeutic value?"

The problem of life threatening disease of Norman Cousins was pertaining to collagen breakdown. Collagen is a fibrous that binds the cells together. The connective tissues were attacked by the poison in the system. Day by day he was getting more and more immobilized. He had considerable difficulty in moving his limbs and even in turning over in bed, his jaws were almost locked. When he commenced his experiments, Norman Cousins realized that the will to live is not a theoretical abstraction, but a physiologic reality with therapeutic characteristics. Since he had to take large number of pain killing pills and he had the knowledge of harmful effects of painkiller, he decided to try his mind power. He made the joyous discovery that ten minutes of genuine belly laughter had an anesthetic effect and would give him at least two hours of pain-free sleep.

Laughter as Medicine

He made experiments with certain dose of ascorbic acid and laughter. Within a very short time he observed that 'the combination was getting heavily into whatever poison was attacking the connective tissue. The miracle had happened. He was sufficiently recovered to go back to his job on a full time basis.

Sri Sri Ravi Shankar, the founder of the Art of Living Foundation whose programmes on the Art of Living are in high demand in the Corporate world has made interesting observations on Real Laughter. "If you happen to meet God, do you know what you would tell him? 'Oh, I have met you inside' - God will dance in our life when the day dawns in laughter and love. The true prayer is laughing in the morning. Don't just be laughing outside but deep from inside. The laughter comes from the center of our Being, from the core of our heart. Our belly is so full of laughter that the laughter permeates and comes out of every cell of our body. True laughter is true prayer". "You might have observed babies, six months old or one year old. When they laugh, their whole body is jumping and bouncing. The laughter is just not coming out of their mouths. Every cell in the body is laughing. That laughter is innocent, pure, without inhibitions, without any strain".

No wonder Norman Cousins derived excellent effects of laughter due to healthy secretion from body chemistry to strengthen the immune system and fight the disease. The laughter has to be innocent. Experiments have shown that hearty innocent laughter of 10 to 15 minutes brings down blood pressure levels of patients of hypertension. Sharing innocent jokes and happy moments in life to generate belly laughter without malice to anybody will give the best results for health and happiness.

Chemistry of Will to Live

When people asked Norman Cousins about his reaction to the specialists' opinion that his disease was progressive and incurable, his answer was simple. "Since I did not accept the verdict, I wasn't trapped in the cycle of fear, depression, and panic that frequently accompanies a supposedly incurable illness".

In the book, Norman Cousins essentially explained about the chemistry of the will to live. He has quoted Ana Aslan, one of the Romania's leading endocrinologists, who said that 'there is a direct connection between a robust will to live and the chemical balances in the brain..... creativity one aspect of the will to live produces the vital brain impulses that stimulate the pituitary gland, triggering effects on the pineal gland and the whole endocrine system".

Norman Cousins states that 'I have learned never to underestimate the capacity of the human mind and body to regenerate - even when the prospects seem most wretched.

Prayer as Trigger for Bold Insights

Dr. Herbert Benson, a Harvard Cardiologist and the author of the 1975 bestseller in the US "The Relaxation Response", taught that practicing a simple form of meditation can lower blood pressure and reduce the risk or lesser the symptoms of many other physical maladies. In "The Breakout Principle" written by him with William Proctor, Benson describes a simple technique which alters brain chemistry, when ideas rush forth and answers to the thorny questions emerge from sub-conscious. A break given to a ragged psyche which results into stepping away from problems creates changes in the central nervous system that produce calm and clarity. Benson helped patients in reducing hypertension, control pain and speed up healing through a basic form of meditation meant to quiet the mind and shut down the body's fight-or-flight reaction.

According to him engaging in any 'trigger' that forces one to quit thinking about troubles can lead to bold insights, bright ideas and better performance. Making time to elicit the relaxation response through meditation or whatever quiets the mind, clear away intellectual static or emotional baggage that blocks creative thinking or even obvious solutions. Benson has thus clearly established the mind/body connection in solving problems and getting rid of sickness. In 1988 he founded The Body/Mind Medical Institute in Boston.

Benson says that if you don't want to meditate, try praying or listen to whatever music you find absorbing. Go for a stroll in the Woods. Take a long shower. Even chores such as raking leaves or folding laundry can serve as breakout triggers. He humbly says that 'I don't think I have discovered anything original. What I have been able to do with my colleagues is to give a scientific basis to inherent human qualities that we have had for millennia.

Paramahansa Yogananda (1893-1952), founder of Yogoda Satsanga Society of India / Self Realisation Fellowship with headquarters at Los Angeles with centers in about 45 countries advises to sit quietly and pray before venturing into any new task to get inner guidance for the task. This is similar to the breakout principle or trigger that forces one to quit thinking about troubles or extraneous thoughts to lead to bold insight and bright ideas for better performance. Benson has only tried to provide scientific reasoning to age old practice.

Left brain is analytical, logical and verbal and the right brain is intuitive, creative and visual. The left brain will throw out many ideas, approaches and solutions based on reasoning. If both right and left brain are used, it is possible to choose one out of many ideas. Stephen R Covey says that "I have come to believe that key to interpersonal synergy is intra-personal synergy i.e. synergy within ourselves". In other words, use of both right and left brain with a cool mind is very essential to make whole brain working.

While explaining about healing power of hobbies, Alice Domar, Director of the Mind/Body Centre for Women's Health at Harvard Medical School, says hobbies reduce stress. They distract you from every day worries. Knitting or anything requiring repetitive motion elicits the relaxation response, a feeling of overall serenity, marked by lower blood pressure. Hobbies provide a calming sense of control and research suggests that this strengthens immunity.

"Many hobbies are social. From dealing cards at bridge to swapping tips with other collectors, engaging with like minded souls boosts immunity. Gardening, stamp collecting, fishing or collecting dolls creates relaxation response. If people feel you are crazy or obsessed neglect it as you know that it is relaxing.

Conclusion

The methodology for developing mind power requires very simple ways. But, to internalize them require long and concerted efforts. After some time it forms a part of daily life and eventually brings in peace, happiness and harmony.

- S.V. Naik, Mumbai (Mobile: 9821127616)

॥ मरावे परी नेत्ररूपी उरावे ॥

नेत्रदान करून अंधांचे जीवन प्रकाशमय करा.

We

Current principles of management advise us to replace "I" and "you" with "we". It is good to say, "it is in our interest" even when simple, single, self-interest is involved. It works better. When a simple thought like 'I want you to work hard' is to be effectively expressed, "we have to work hard" is a more functional phrase. "I" is egoistic. "You" is dictatorial. "We" is participative. So we are told.

How the world changes

It was only a few years back when I was a junior branch manager and my academic de-licensing was not yet complete that I wrote to our Head Office in a business proposal that "in our opinion" such and such course of action was better. Head Office ignored such and such course of action and pounced upon "our" opinion. Quoting chapter and verse from our Administrative Manual, I was reminded with a prefix of "it should not have been left to us to point out" that branch managers must address Head Office in first person singular. "We" was reserved for use by Head Office only I was firmly told. A branch manager of my seniority should not have overlooked this, Head Office letter continued. My juniority/seniority was interchangeable according to the needs of Head Office. For promotions for example, I was a junior official.

Even in society, "we" was reserved for important people. Newspaper editors for example. When Pandit Nehru needed a lesson or two in statesmanship, "we" sounded authoritative in right measure; "I" was too lean and shaggy and unimportant and advice from such "I" might have been ignored by Pandit Nehru with deserved contempt. Even a small newspaper editor (small for the newspaper) using "we" for himself sounded important like the pipe added to caterpillar in Alice in the Wonderland, making even his three inches a respectable height.

"We" was also the famous pronoun used by Napoleon to describe himself, another low one in inches but high one in self esteem with a petulantly tucked out belly carrying everything before him as it were, with hands in pockets giving him the right degree of belligerence and disdain. This was till he progressed to still higher importance of third person, referring to himself as "Napoleon" - neither "I" nor "we".

Throughout history, "we" has been the hall-mark of rulers, may be emperors, kings, queens, generals and petty bureaucrats at head offices. Though, not by law but by convention, rulers of Britain are barred from using "I". But I am not able to figure out how Her Majesty the Queen could refer to Her Majesty's husband as "our" husband, and both of them still maintained a straight face.

Wheels have now turned full circle. Till recently, "we" was arrogant, "I" was humble. Now "I" is egoistic, "we" participative. It is good for team-building.

Do you know of the sweet little thing who thought, when someone referred to himself as "we", that he was referring to himself and his tapeworm?

- L.G.Kulkarni, Nerul, Navi Mumbai - 400706

तर्क

शिक्षक - काय रे, तुझ्या शेजारी राहणारे वामनराव नाटकात काम करतात का ?

राजू - माहिती नाही. पण, बहुधा ते मेकपमन असावेत.

शिक्षक - कशावरून ?

राजू - कारण ते बायकोला आणि मुलांना सारखं 'थोबाड रंगवीन' असं म्हणत असतात.

मुलगा बाईलबुद्धी

एक म्हातारा - तुमचे मुलगा, मुलगी काय म्हणतात ?

दुसरा म्हातारा - मुलीचं ठीक आहे. मुलाचे खरं नाही.

पहिला म्हातारा - म्हणजे ? काय झालं ?

दुसरा म्हातारा - मुलगी आणि मी, सांगेन तसंच आमचा जावई वागतो. मुलगा मात्र बायकोच्या तालावर नाचतो आणि सासरा सांगेल तसा वागतो. माझं मुळीच ऐकत नाही.

विनोदी लेख

श्रद्धांजली-एक वाहाणे

माणूस गेल्यावर श्रद्धांजली वाहण्याची आपली प्रथा आहे. गेलेल्या व्यक्तीबद्दल आपल्या भावना व्यक्त करण्याची ती एक चांगली प्रथा आहे. प्रत्येकाच्या भावना माणूस समजू शकतो. पण होते काय, त्या व्यक्त करताना व्यक्ती ज्यावेळी वक्ता बनू पहाते, आणि व्याख्यान सुरू करते त्यावेळी श्रोत्यांची खरी पंचाईत होते.

प्रसंग तसा गंभीर, पुन्हा त्याला स्मशानाची बॅक ग्राऊंड ! अशावेळी हे श्रद्धांजली वाहणारे मृतात्म्याचा आणि उपस्थित जीवितांचा सूड तर उगवत नाही ना, अशी भावना निर्माण होते. यातील श्रोता म्हणून ऐकलेल्या, पाहिलेल्या सुद्धा श्रद्धांजलीचे काही 'नमुने.'

संदेश वाचनापासून श्रद्धांजलीला सुरूवात होते. आमच्या ऑफिसमधला कुणाच्याही ना अध्यात ना मध्यात असा एक सज्जन गेला. त्याच्यासाठी आलेले संदेश वाचून झाल्यावर सगळेच चाट पडले. मुख्यमंत्र्यापासून ते अगदी वॉर्ड मेंबरपर्यंत सगळ्यांचे संदेश वाचले गेले. गृहस्थ गेला दुपारी २ वाजता. सायंकाळी सहा वाजेपर्यंत राष्ट्रपती आणि पंतप्रधान सोडून सगळ्यांचे संदेश ! स्मशानात उपस्थितांपेक्षा संदेश पाठविणाऱ्यांचीच संख्या जास्त !

एका माणसाची पत्नी वारली. उत्साहाच्या भरात श्रद्धांजली वाहताना एका वक्त्याने त्या गेल्या, सुटल्या, त्यांचे सोने झाले, असे त्या मेलेल्या बाईच्या जिवंत नवऱ्यासमोर सांगितले.

एका पुढारी होऊ घातलेल्या तरुण तुर्काने तर कहरच केला, श्री. अबक गेल्यामुळे त्याच्या बायकोवर, कुटुंबावर केवढे मोठे संकट कोसळले आहे, मी आश्वासन देतो की श्री. अबक च्या कुटुंबाला मी माझे कुटुंब समजून वागवीन !

एका सोसायटीचा सदस्य गेला. त्याला दुसऱ्या सदस्याने श्रद्धांजली अर्पण केली ती अशी "आज आमच्या सोसायटीच्या कार्यकारिणी सदस्यांची मिटींग होणार होती." आम्ही सात जण येथे हजर आहोत. सहा जण प्रत्यक्षात हजर आहोत आणि सातवा तिथे जळतो आहे असे म्हणून त्याने शेवट केला.

एकदा तर स्मशानात शोक सभेसाठी अध्यक्ष कुणी व्हावयाचे यावरूनच जुंपली ! जो मेला आणि जळत होता तो त्या संस्थेतील एकमेकांना पाण्यात पहाणाऱ्या दोन्ही गटांना सांभाळून घेणारा होता. पण तो गेल्यावर "आता जर आपण माघार घेतली तर कायमच मागे राहू" म्हणून शोक सभेचा अध्यक्ष हा आपलाच हवा म्हणून एक गट आग्रही होता, तर दुसरा गट त्याहीपेक्षा आक्रमक होता. उपस्थित संख्याबळ आणि त्यांची आक्रमकता पाहून पहिल्या गटाने दुसऱ्या गटाचा घोषणा देऊन निषेध करत स्मशानातून वॉक आऊट केले ! त्यानंतर दुसऱ्या गटाने मृतात्म्याला शांती मिळो म्हणून ठराव पास केला !! आणि श्रद्धांजली वाहिली !!!

एका प्रतिष्ठित व्यक्तीला श्रद्धांजली अर्पण करण्यासाठी विनंती

करण्यात आल्यावर त्याने हात जोडून मला बोलावून नका म्हणून विनंती केली पण संचालन करणारा आगावू होता. त्याने या प्रतिष्ठित व्यक्तीला पुन्हा बोलाविलेच या प्रतिष्ठिताने मग श्रद्धांजली वाहिली ती अशी "श्री अमुक-अमुक हे आज आपल्यात नाहीत. ते फार दानशूर होते. अनेक संस्थांना त्यांनी भरघोस देणग्या जाहीर केल्या. त्यापैकी बऱ्याच संस्थांचा मी पदाधिकारी आहे. 'अमुक-तमुक' यांनी जाहीर केलेल्या देणग्यांची रक्कम त्या संस्थेपर्यंत त्यांच्या हयातीत कधीच पोहचली नाही. मृतात्म्याला जर खऱ्या अर्थाने शांती मिळावी असे वाटत असेल तर इथे उपस्थित असलेल्या त्यांच्या नातेवाईकांनी श्री.अमुक-अमुक यांनी जाहीर केलेल्या रकमा त्या त्या संस्थांना त्वरित पोहचवण्यात हीच त्यांना खऱ्या अर्थाने श्रद्धांजली ठरेल. त्यांनी जाहीर केलेल्या संस्थांचा आणि रकमेचा तपशील माझ्याजवळ आहे !"

एकदा आमच्या किराणा दुकानदाराने माझी भलतीच आफत केली. एकतर तो राष्ट्रीय भाषेत गळ्याच्या शिरा ताणून बोलत होता. शिवाय दुःखाने गदगदला होता. तो काय बोलतो आहे हे नीट कळत नव्हते म्हणून बरे ! शेवटी तो माझ्यावर घसरला, "जनुभाऊ दातार हमारे अच्छे ग्राहक थे ! हमारी किराणा दुकानकी ओर से और हमारी परिवार की ओर से हम उन्हें श्रद्धांजली अर्पण करते हैं !" मी समोर बसलेला ! एकाने मागून त्याचा शर्ट ओढला. दुसऱ्याने त्याच्या कानात सगळ्यांना ऐकू जाईल एवढ्या हळू आवाजात मृत व्यक्तीचे नाव सांगितले. पण किराणा दुकानदाराला श्रद्धांजलीच्या भाषणाची नशा चढली होती. इतरांची भाषणे सुरू असताना जवळ येवून त्याने माझी माफी मागितली. तेवढ्यात माझ्या एका मित्राने 'इनकी बहुत उधारी बाकी है क्या' म्हणून विचारलेच !

एकदा नव्वदीचे एक गृहस्थ श्रद्धांजलीसाठी उभे राहण्याचा प्रयत्न करू लागले. त्यांना दोघा-तिघांनी उभे राहण्यासाठी हात दिला. शेवटी सर्वांच्या आग्रहामुळे ते जिथे बसले होते तेथूनच त्यांनी सुरूवात केली. वयोमानानुसार आवाज क्षीण, शिवाय इतरांपेक्षा त्यांना जास्त गद्गदून आलेले. मधूनच त्यांना पिण्यासाठी पाणी आणावे लागले. बोलायला लागल्यावर त्यांनी प्रत्यक्ष परमेश्वरालाच धारेवर धरले ! "देवा तू त्यांच्या सारख्या सज्जन माणसाला का नेले ? मला का नाही नेले ? देवा त्यांनी असा कोणता अपराध केला होता ? माझ्यासारखा पापी माणूस तुला दिसला नाही का रे ? शेवटी एका आगाऊ माणसाने 'आजोबा तुम्ही आता थांबा' म्हणून त्यांना थांबविले. तेव्हा दहा मिनिटे होऊन गेली होती. सर्वांनी मनातल्या मनात त्या आगाऊ माणसाला धन्यवाद दिले.

एका मृत व्यक्तीच्या नातेवाईकाने स्मशानात धमाल उडवून दिली. तो स्मशानाच्या प्रवेश द्वारावर हात जोडून उभा राहिला. "आपण आलात धन्यवाद ! तेरवीला न विसरता प्रसादाला या !" हे तो उत्साहाने सांगत होता. असो ! शेवटी माणूस जातो जीवनिशी आणि लक्षात राहतात त्या या अशा श्रद्धांजल्या !

- जनार्दन दातार, अमरावती

आषाढस्य अंतिम दिवसे

आषाढस्य प्रथम दिवसे, मेघदूत नामे कालिदासस्य
अमर काव्य केव्हातरी होते
अभ्यासिले, त्यावरुनी सहज असे सुचले, ते असे .....

आषाढस्य अंतिम दिवसे
अमावास्या गटारी येतसे
ह्या मंगल अन् पवित्र दिवशी
पुण्य नगरीतील रहिवासी
अति आनंदे अन् उत्साहानी
साजरी करिती मित्र जमवुनी
या निमित्ते जनता जनार्दने
रिचविली किती मूक प्राणी
तीन लक्ष कुक्कुट पुत्र-पौत्री
एक लक्ष बोकड-बोकडी
मत्स्य अति सुंदर रुपेरी

रावस, बांगडा, पापलेट अन् सुरमई
किंमत सर्वांची कोटीत मोजिली

हे सर्व रिचविण्या आधी
मदिरा-तीर्थ सुरापान आवश्यक
किंबहुना अत्यावश्यकच म्हणती
किती फुटल्या बाटल्या, त्यांचा
अजून हिशेब लागला नाही

बार अन् मयरवाने गर्दीने फुलून गेले
'जागा नाही' म्हणून बोर्ड झळकले
ब्रॅन्डी, व्हिस्की अन् बीअर किती
पेल्यांवर पेले आदळती
सर्व म्हणती चिअर्स चिअर्स

देशी, ठर्रा, खोपडी अन् गावठी
कोपऱ्या कोपऱ्यावर गंधित झाली
हलकल्लोळीत झाली पुण्यनगरी
दहा कोटींची वाट लागली ज्या वारी
त्या दिना म्हणती "अमावास्या गटारी"

- वसंत धुपकर, पुणे

मनोगत

एस्.बी.आय.पेन्शनर्स असोसिएशनमध्ये स्त्री सभासदांचा वाढता सहभाग हवा

स्टेट बँक पेन्शनर्स असोसिएशनमधील स्त्री सभासदांची
सर्वसाधारणपणे तीन विभागामध्ये वर्गवारी करिता येईल.

१. बँकेच्या नोकरीमधून निवृत्त झालेल्या स्त्रिया (पेन्शनर्स सभासद)

२. बँकेच्या नोकरीमधून निवृत्त झालेल्या पुरुषांच्या पत्नी.

(स्पाऊस - असोसिएट मेंबर)

३. मृत पेन्शनर्स सभासदांच्या पत्नी (फॅमिली पेन्शनर्स)

बँकेच्या पेन्शनर्सना मिळणारे लाभ स्त्री सभासदांना प्रत्यक्ष व
अप्रत्यक्षपणे मिळत असतात. बहुतेक लाभ आपल्या असोसिएशनच्या
प्रयत्नांनी मिळतात. ही गोष्ट कोणीही नाकारणार नाही.

पेन्शनर्सच्या हितरक्षणासाठी स्थापन झालेल्या या संघटनेच्या
कार्यामध्ये स्त्री सभासदांचा किती सहभाग असतो ?

नाही म्हणायला असोसिएशनच्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेमध्ये
स्त्री सभासदांची उपस्थिती बऱ्यापैकी दिसते. पण त्यातही असोसिएट
सभासदांची संख्याच जास्त असते. प्रत्यक्ष निवृत्त स्त्री सभासदांची
संख्या अगदी नगण्य असते हे कशाचे लक्षण आहे ? ही उदासीनता
का ? वास्तविक बँकेमधून निवृत्त झालेले लोक हे पांढरपेशी
समाजातले समजले जातात. समाजातले अनेक घटक त्यांच्याकडे
काही अपेक्षेने पाहत असतात. ते जर असे अलिप्त वृत्तीने वागू लागले
तर निश्चितच ते भूषणावह नाही.

हा सारा विचार मनात येण्याचे एक कारण घडले. स्त्रीशक्ती जर
सक्रिय झाली तर स्त्री वर्गामध्ये आरोग्य विषयक जागृती निर्माण
होऊन त्याचा सर्वच समाजाला कसा उपयोग होतो याचे एक उदाहरण
घडले. आपल्या कोल्हापूर युनिटच्या स्त्री सभासदांचे एक उदाहरण
नमूद करतो. त्यांची एक महिला आघाडी आहे आणि या आघाडीतर्फे
अनेक कार्यक्रमांचे आयोजन चालू असते. दिनांक २७ जून २००७
रोजी त्यांनी कोल्हापूरातील एक स्त्रीरोग तज्ञ डॉ.सौ.राधिका जोशी
एम.डी.डी.जी.ओ यांचा केवळ आपल्या स्त्री सभासदांसाठी 'हेल्थ
केअर' या विषयी एक कार्यक्रम आयोजित केला होता. यात डॉ.
सौ.जोशी यांनी 'वयाच्या ४५ नंतरच्या स्त्रियांच्या आरोग्य विषयक
समस्या' यावर एक व्याख्यान आयोजित केले होते. या कार्यक्रमास
आपल्या असोसिएशनच्या ४० स्त्री सभासद उपस्थित होत्या. एका
विशिष्ट वयोगटातील स्त्रियांना हा 'किप फिट' कार्यक्रम अत्यंत
उपयुक्त वाटला आणि त्याही त्याचा नियमितपणे लाभ घेवू लागल्या
हे एक उदाहरण म्हणून सांगितले. अशी अनेक समाजोपयोगी कामे
आपल्या 'पेन्शनर्स असोसिएशन'च्या माध्यमातून स्त्रिया करू
शकतात. डॉ.सौ.राधिका जोशी अत्यंत अल्प शुल्क घेवून अशा
प्रकारची शिबीरे सर्वच स्त्रियांसाठी आयोजित करित असतात.

स्वेच्छ निवृत्तीमुळे (व्ही.आर.एस) स्त्री सभासदांची संख्या झपाट्याने
वाढते आहे. अशा आपल्या स्त्री सभासदांनी मोठ्या शहरात आपली
संघटना स्थापन करून काही समाजोपयोगी योजना राबवाव्यात आणि
समाजाशी असलेली आपली बांधिलकी सिद्ध करावी.

- बाळ दैनी, कोल्हापूर ८.

विनोद

धंदाचं कसं होणार ?

'साहेब, परवा मला रजा पाहिजे आहे'

'का ? कशासाठी ?

'आमच्या लग्नाचा पंचवीसावा वाढदिवस आहे.'

'अहो, तुम्ही असे दर पंचवीस वर्षांनी रजा घेत बसलात तर
आमच्या धंदाचं कसं होणार ?

-पी. के. देवधर, पुणे

स्टेट बँकेने आमचे जीवन घडविले !

(स्टेट बँकेने सहस्रावधी कर्मचाऱ्यांचे जीवन सर्वांथाने घडविले, फुलविले, समृद्ध केले. पुढील लेखात व्यक्त झालेल्या भावनांशी सर्व महिला वर्ग सहमत होईल असा विश्वास वाटतो. - संपादक)

सुमारे ४०-४२ वर्षापूर्वीचा काळ होता. सन १९६५ मध्ये आमची 'स्टेट बँक' कर्मचाऱ्यांची ७२ सभासद असलेली 'मेघदूत' ही सहकारी गृहनिर्माण सोसायटी, अंधेरी पूर्वेला कोलडोंगरी येथे साकारत होती. १९६८ साली आम्हाला ताबा मिळाला. त्यावेळी त्या भागाचा विकासही झाला नव्हता. पुढ्यातून जाणारा नियोजित रस्ता खरे तर 'पाले बिस्कीट फॅक्टरी' कडे जात होता. पण त्या रस्त्याने त्यावेळी आकार घेतला नव्हता. तेव्हा तेथे दिवे वगैरे असण्याचा प्रश्नच नव्हता. पण आम्ही बरेचसे लोक तेव्हा नवीनच लग्न झालेले किंवा एखाद्या वर्षाचे मूल असलेले होते. त्यामुळे 'आपले स्वतःचे घर' या आनंदापुढे त्या सर्व अडचणी या आम्हाला अडचणी वाटत नव्हत्या.

पुढे आमची मुले एखाद्या एकत्र कुटुंबाप्रमाणे वाढली. आगे मागे का असेना एकत्र एकाच शाळेत जात. वयाने मोठी मुले छोट्यांना बसमध्ये सांभाळून घेत. मुलांच्या वाढत्या वयाप्रमाणे त्यांचे सांस्कृतिक कार्यक्रम, स्पर्धा, सत्यनारायण पूजा, महिलांसाठी पाकक्रिया स्पर्धा अशा तऱ्हेचे कार्यक्रम सतत चालत असत. त्यामुळे मुले आणि महिला एकमेकांच्या मैत्रीने अधिक जवळ आले. पण सोसायटीचे खरे मेंबर जे बँकेचे कर्मचारी ते मात्र आपल्या बढत्या बदल्या यांत व्यस्त असल्याने या सर्व आनंदाला पारखे होत. सोसायटीतली सुखे खऱ्या अर्थाने मुले व महिला वर्गच उपभोगत.

आम्ही समविचारी दहा जणींनी आपला एक गट बनविला. सुरुवातीला असणाऱ्या बेताच्या आवकीने १० रु.ची भीशी सुरू केली. जिचा नंबर लागेल तिला १०० रु. मिळत. पुढच्यावेळी तिच्याकडे मुलाबाळांसहीत आम्ही चहा फराळाला जमत असू. कधी जवळपासच्या 'विहार लेक' सारख्या ठिकाणी सहलीला जात असू. पुढे मुले मोठी झाल्यामुळे त्यांच्या व्यापात गुंतल्यावर आम्ही एकमेकींकडे जेवणाचे बेत आखत असू. त्यानंतर एखादी रात्र मुक्काम होईल अशा ठिकाणी सहलीला जात असू.

असा हसत खेळत ३९ वर्षांचा प्रदीर्घ काळ कोठे गेला कळलेही नाही. आता ज्येष्ठ नागरिक झालेल्या आम्ही आंतरराष्ट्रीय महिला दिनाचे औचित्य साधून गाडी करून दक्षिण मुंबईच्या सफरीला गेलो. सकाळी प्रथम सिद्धी विनायकाचे दर्शन घेऊन, महालक्ष्मी देवी, बाबुलनाथ, बाणगंगा येथील खंडोबा, मुंबादेवी, काळबादेवी, काळभैरव इत्यादी देवदर्शन करून 'गेट वे ऑफ इंडिया' येथे सागर सफर करून बाहेरचं चमचमीत जेवण करून घरी परतलो.

आमचे हे नोकरीत व्यस्त. मग आम्ही महिला वर्ग एकमेकींच्या जवळ आलो. एकमेकांच्या सुख-दुःखांचे साथीदार बनलो. आमच्या आनंदात आमच्या मुलांनाही शक्य होतं तेव्हा सामील करून घेतलं.

बँकेत नोकरी करणाऱ्या पुरुष कर्मचाऱ्यांच्या कुटुंबांचे आम्ही घटक होतो. अप्रत्यक्षपणे का होईना बँकेच्या कर्मचाऱ्यांच्या सहकारी गृहनिर्माण कर्जयोजनेमुळे आमची जीवनसरिता खळाळून वाहू लागली. आमचे जीवन खऱ्या अर्थाने बँकेनेच घडविले, समृद्ध केले. बँकेचे (रुपये-आणे-पैमधील) कर्ज जरी केव्हाच फेडलं असलं तरी आमचं अवघं जीवन सर्वांथाने समृद्ध करणाऱ्या बँकेच्या खऱ्या ऋणाची परतफेड करणं शक्य आहे का ? उलट बँकेच्या कायम ऋणात राहण्यातच आम्हाला धन्यता वाटेल.

- सौ.प्रणिता अरविंद धराधर,
१० 'मेघदूत' अंधेरी (पूर्व) मुंबई ४०००६९.

*****

ट्रॅव्हेटी -२०
विश्वचषक

जिद्द, आत्मविश्वासानं, लढायचं असतं .

तिरंग्याला विश्वविजयी करायचं असतं ॥८ ॥

श्रीगणेश दोन तपानंतर प्रसन्न झाला

"ट्रॅव्हेटी-२०" विश्वचषक भारताने जिंकला ।

सांघिक इच्छाशक्तीचा विजय झाला

कठोर परिश्रमाला सन्मान मिळाला ।

विजयाच्या आनंदात 'गाफील' राहायचं नसतं.

'निर्धार-पक्का' ठेऊन सदैव झुंजायचं असतं ॥९ ॥

जगज्जेता 'सिकंदर' सावध होता

यशाने हुरळून वागत नव्हता ।

तीव्र इच्छाशक्ती त्याची भंगली नाही

नशा विजयाची कधी चढली नाही ।

प्रतिस्पर्ध्याला कमजोर समजायचं नसतं

सिकंदराप्रमाणे 'दक्ष' राहायचं असतं ॥१० ॥

यंग-ब्रिगेडचं स्वागत 'देवदुर्लभ' झालं

कठोर परिश्रमाचं कौतुक मनापासून केलं ।

सत्कार समारंभात त्यांना गुंतवू नका

प्रलोभनं अँडस् देऊन फितवू नका ।

भव्य पुरस्कारावर विश्वविजेत्यानं भाळायचं नसतं,

अप्रतिम चौकार-षटकारानं जग जिंकायचं असतं ॥११ ॥

जिद्द, आत्मविश्वासानं, लढायचं असतं,,

तिरंग्याला विश्वविजयी, करायचं असतं ॥

-पी. बी. भेंडे, पुसद ४४५२०४

*****

‘संवाद’ लेख स्पर्धा २००८

दर वर्षीप्रमाणे यंदाही ‘संवाद’ लेख स्पर्धा २००८ जाहीर करतांना विशेष आनंद होत आहे. या स्पर्धेमध्ये जास्तीत जास्त सभासद / सहसभासद भाग घेऊन ती यशस्वी करतील अशी आशा आहे.

स्पर्धे संबंधी माहिती -

१) पुरूष सभासदांसाठी :

विषय : आयुष्यात मी काय कमावलं ? काय गमावलं ?
शोध आणि बोध

२) स्त्री सभासदांसाठी

विषय : आमच्या वेळी बाई, असं नव्हतं !

३) शब्द मर्यादा : आठशे ते एक हजार शब्द फक्त.

४) लेख पाठविण्याची अंतिम मुदत ३१ मार्च २००८ :

सर्व लेख ३१ मार्च २००८ पर्यंतच आमचेकडे पोचतील अशा बेताने पाठवावेत. कोणत्याही कारणास्तव अंतिम मुदत वाढविली जाणार नाही.

पारितोषिकांचे स्वरूप :

पुरूष विभाग

- १) प्रथम क्रमांक रू. ५००/-
- २) द्वितीय क्रमांक रू. ३००/-
- ३) तृतीय क्रमांक रू. २००/-

स्त्री विभाग

- १) प्रथम क्रमांक रू. ५००/-
- २) द्वितीय क्रमांक रू. ३००/-
- ३) तृतीय क्रमांक रू. २००/-

इतर महत्त्वाच्या सूचना :

१) ही स्पर्धा केवळ स्टेट बँक ऑफ इंडिया पेंशनर्स असोसिएशनच्या सर्व स्त्री पुरूष सभासदांसाठी व सहसभासदांसाठीच आहे.

२) लेखन आरखीव फुलस्केप (पांढरा कागद) कागदावरच भरपूर समास सोडून, दोन ओळीत जास्त अंतर सोडून कागदाच्या एकाच बाजूस लिहिलेले असावे. पाठपोट लिहू नये. तसेच अक्षर वाचनीय असावे. लेखाच्या सुरुवातीस उजवीकडील कोपऱ्यात लेखकाने आपले संपूर्ण नांव, पूर्ण पत्ता, (पिनकोड सहित) सभासद क्रमांक, तारीख, फोन नंबर लिहावा. तसेच लेखाच्या शेवटी आपली सही, त्याखाली संपूर्ण नांव, पूर्ण पत्ता, फोन नंबर सहित लिहिणे आवश्यक आहे.

३) लेखाची मूळप्रतच पाठवावी. झेरॉक्स, कार्बन प्रत पाठवू नये.

४) स्पर्धेसाठी लेख पाठवतांना पाकिटावर **मोठ्या** अक्षरांत ‘संवाद लेख स्पर्धा २००८’ असा स्पष्ट उल्लेख करून **पुरेसे पोस्टेज** लावूनच असोसिएशनच्या पुणे येथील पत्त्यावर पाठवावा.

५) लेखना संबंधीच्या वरील सर्व सूचनांचे पालन करणे आवश्यक आहे. सूचनांचे उल्लंघन करून पाठवलेल्या लेखांचा स्पर्धेसाठी विचार केला जाणार नाही, याची लेखक सभासदांनी नोंद घ्यावी.

६) संपादक मंडळाचा निर्णय अंतिम राहिल.

स्पर्धेचा निर्णय मे २००८ च्या ‘संवाद’ मध्ये प्रसिद्ध होईल. विजेत्यांना त्यांची पारितोषिके या वर्षीच्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेत अध्यक्षाने हस्ते प्रदान करण्यात येतील.

संपादक मंडळ, (संवाद)

व्यक्ति विशेष

विविध पुरस्काराचे मानकरी

श्री शरद पांडे, आकोट

दि. २५/०२/१९६७ ला केवळ मेसेंजर म्हणून बँकेत श्री गणेशा केलेले श्री शरद पांडे यांना बँकींग सेवेबद्दल जिज्ञासा, बँकेत नोकरीवर लागल्यापासून निर्माण झाली. त्यांच्यावर लहानपणापासून परिवारामधील संस्कार आहेत. त्यांनी जीवन प्रवासात नवनवीन ज्ञान प्राप्त करून अधिक उत्कंठा वाढविण्याचे ठरविले. परिणामी त्यांना रोखपाल, वरिष्ठ रोखपाल व विशेष सहाय्यक (कॅश) अशी पदोन्नती मिळत राहिली. त्यांच्या प्रत्येक टप्प्यावर त्यांनी समाजिक व राष्ट्रीय जबाबदारी समजून कार्य केले. समाजिक कार्यात त्यांची रुची दांडगी आहे. आकोट नगरामध्ये श्री कॉलनी (गृहनिर्माण संस्था) ही त्यांच्या अथक परिश्रमातून उभी राहिली आहे. स्वीकृत कार्याप्रती न्याय, कर्तव्य, दक्षता, सचोटी, पाठपुरावा करण्याची मनोकृती, सदैव समाज कार्य व राष्ट्र कार्याचा ध्यास याचमुळे श्री शरद पांडे यांची महाराष्ट्र शासनाने विशेष कार्यकारी अधिकारी म्हणून ५ वर्षासाठी नियुक्ती केली होती.

बँकेत काम करत असतांना नकली नोटा शोधून दिल्या बद्दल बँकेने त्यांना प्रमाण पत्र दिले होते.

त्यांच्या अंगभूत सेवाभावी व कर्तव्यदक्ष भूमिकेमुळे त्यांना महाव्यवस्थापक भारतीय स्टेट बँक मुंबई यांचे हस्ते १९८३ व १९८५ ला दोन पुरस्कार मुंबई ला मिळाले आहेत. तसेच १९९३ मध्ये महाराष्ट्र शासनाने गुणवंत कामगार पुरस्कार तत्कालीन राज्यपाल मा. डॉ. पी. सी. एलेकझांडर यांच्या हस्ते मिळाला आहे. दि. १४/१२/१९९३ ला मुंबई दूरदर्शनवर कामगार विश्वमध्ये त्यांची प्रकट मुलाखत घेण्यात आली होती. राज्यस्तरीय आदर्श कामगार भूषण पुरस्कार औरंगाबाद येथे मनुष्यबळ विकास लोक सेवा अकादमी मुंबई यांचे मार्फत दि. १६/०५/२००३ ला. मा. प्राचार्य श्री शिवाजीराव भोसले (थोर विचारवंत व भूतपूर्व कुलगुरू डॉ. बाबा साहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ) यांचे हस्ते मिळाला आहे. तसेच अखिल महाराष्ट्र पत्रकार व पत्रलेखन संघ मुंबई यांचे मार्फत दि. २८/०५/२००५ ला राष्ट्रीय एकात्मता फेलोशीप प्राप्त झाली आहे. ती फेलोशीप मा. शाहीर साबळे यांच्या हस्ते चेंबूर मुंबई येथे मिळाली आहे. आता सेवा निवृत्ती नंतर देखील भारतीय समाज विकास अकादमी मुंबई यांचे मार्फत भारत ज्योती एक्सलन्स अवॉर्ड २००७ अमरावती येथे श्री. संत ज्ञानेश्वर भवन येथे २९/१०/२००७ ला मा. श्री. शहा दिल्ली पद्मभूषण पुरस्कारप्राप्त यांचे हस्ते देण्यात आले आहे.

असे विविध पुरस्कारप्राप्त श्री शरद पांडे यांचे त्यांच्या चाहत्यांकडून समाजातील सर्व स्तरातून कौतुक व विशेष अभिनंदन होत आहे.

नी. स. नागराज, अकोला

एक विश्लेषणात्मक लेख

गीतेतील

अर्जुन

“सांडी हे मूर्खपण / उठी घे धनुष्य बाण ॥”

(ज्ञानेश्वरी २/१८)

पांडव व कौरव यांच्यात समेत घडवून आणण्यात श्रीकृष्णानी केलेली शिष्टाई फिसकटली. मुळात त्याला समेत व्हायला नकोच होता. “तुझ्या मनासारखे होईल” असे आश्वासन द्रौपदीला, त्याने शिष्टाईला जाताना दिले होते. त्याप्रमाणे युद्ध निश्चित करूनच तो परत आला.

द्रौपदीची अब्रू भरसभेत, अर्थलुब्ध झालेल्या भीष्म व द्रोण यांच्या देखत लुटली जात होती. त्याच वेळी कौरवांची, कर्ण, भीष्म व द्रोण यांची शंभर पापे भरली होती. त्यांना शासन करणे श्रीकृष्णाला अशक्य नव्हते. परंतु ते काम तिचे पती भीमार्जुन यांच्या कडून मिळण्यात औचित्य होते. ही संधी श्रीकृष्णाने युद्ध ठरवून पांडवाना मिळवून दिली.

प्रत्यक्ष युद्धावर जाण्यापूर्वी आपल्याला कोणाशी लढायचे आहे हे खरे तर अर्जुनाला माहित होते. तरीपण युद्धाला सुरुवात करण्याआधी त्यांना पहावे अशी इच्छा अर्जुनाने श्रीकृष्णाजवळ व्यक्त केली. “...आता झडकरी रथ पेलावा । नेऊनि मध्ये घालावा । दोही दळा ॥” अशी विनंती त्याने केली.

शत्रू होऊन समोर उभे असलेले गुरू, भाऊबंध, सगेसोयरे यांना पाहून अर्जुनाला कापरे भरले, घसा कोरडा पडला, गांडीव धनुष्य हातातून गळून पडले. तो निष्क्रिय झाला. तनमनावर आलेल्या ओझ्यामुळे युद्ध न करण्याचा निर्णय घेतला. कारण त्यांना मारून जिंकलेल्या राज्याचा उपभोग सुखाने घेता येणार नाही. त्यात कुठलेच हित साध्य होणार नाही. “ म्हणोनि मी हे न करी । इये संग्रामी शस्त्र न धरी ।” असा त्याने निश्चय केला आणि गीतेचा उदय झाला.

गीतेच्या प्रत्येक अध्यायाचा समारोप “.....ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे श्रीकृष्णार्जुन संवादे....” या वाक्याने होतो. म्हणजे गीता ही त्या दोघांमधला संवाद आहे. तरीपण आणखीन दोघे जण गीतेत उपस्थित आहेत. धृतराष्ट्र आणि संजय.

गीतेमध्ये ज्यांचे ज्यांचे श्लोक आहेत त्याच्या आधी “संजय उवाच”, “अर्जुन उवाच” असा उल्लेख आहे. परंतु श्रीकृष्णाच्या श्लोकांच्या आधी “श्रीभगवानुवाच” असा उल्लेख आहे. म्हणजे तुमचा आमचा श्रीकृष्ण गीतेत “भगवान” आहे. म्हणून गीता ही

“श्रीमत्भगवद्गीता” आहे. म्हणूनच ज्ञानदेवांना गीते बद्दल अप्रुप वाटते. कारण वेद हे परमात्म्याच्या घोरण्यातून निर्माण झालेले, पण गीता ही त्याने जागृतावरथेत स्वतः सांगितलेली. असे असले तरी अर्जुन व संजय भगवान न म्हणता “मधुसूदन-केशव-माधव-हृषिकेश” इ. नावांनी श्रीकृष्णाचा उल्लेख करतात.

“युद्ध करायचे नाही” असा निश्चय स्वतः अर्जुनाने केला खरा, पण त्याने तो समाधानी नव्हता. त्याला त्याच्या निश्चयाला श्रीकृष्णाची अनुमती हवी होती. ती मिळवण्यासाठी तो पुनः पुनः युद्धाच्या परिणामाची भयानकता त्याला अत्यंत काकुळतेने सांगत होता. श्रीकृष्णाकडून त्याला पाठिंबा मिळणे अशक्य होते. त्यानेच तर युद्ध घडवून आणले होते.

गीतेत अध्याय आहेत अठरा. श्लोक आहेत सातशे.

श्लोकांचे पहिल्या अध्यायाचे २ ते १८ अध्यायातले एकूण

अधिकारी	श्लोक	श्लोक	श्लोक
धृतराष्ट्र	१	-	१
संजय	२४	१६	४०
अर्जुन	२२	६३	८५
श्रीकृष्ण	-	५७४	५७४
	४७	६५३	७००

धृतराष्ट्राच्या एकमेव असलेल्या श्लोकांनी गीतेची सुरुवात होते. संजयच्या चाळिसाव्या श्लोकांनी गीतेची समाप्ती.

अर्जुन सातव्या, नवव्या, तेराव्या, पंधराव्या आणि सोळाव्या अध्यायात नाही.

श्रीकृष्ण फक्त पहिल्या अध्यायात नाही. संजय तीन ते दहा आणि १२ ते १७ या चौदा अध्यायात नाही.

अर्जुन ८५ श्लोकातून काय सांगतो, विचारतो, पाहतो याची विभागणी-

	श्लोक
१) युद्धापूर्वी झालेली देहाची अवस्था आणि युद्ध न करण्याची कारणे	२७
२) जिज्ञासापूर्वी साठी उपस्थित केलेल्या शंका	१७
३) विभूती सांगाव्यात म्हणून केलेली श्रीकृष्णानी स्तुति	७
४) त्याने विश्वरूपाचे केलेले वर्णन	३२
५) मोह गेल्याची कबुली	२
	८५
१) शरीराला कंप सुटला, घशाला कोरडा पडला, धनुष्य गळून पडले इ. केलेले वर्णन. शिवाय युद्ध न करण्याची कारणे.	
अ) ‘त्यांच्या’ हत्येमुळे पाप लागेल, नरकवास चुकणार नाही.	
ब) रक्ताने बरबटलेले राज्य उपभोगण्यात सुख मिळणार नाही.	

क) युद्धा नंतर राहिलेल्या समाजात वर्णसंकर माजेल.

२) उपस्थित केलेल्या शंका -

- कर्मपिक्षा बुद्धि श्रेष्ठ तर कर्म का करू ?
- सन्यास का कर्मयोग, नक्की फलदायी काय ?
- सन्यास व त्याग, यात फरक कोणते ?
- व्यक्त का अव्यक्त, कोणती उपासना चांगली ?
- स्थितप्रज्ञ वागतो कसा ? इ. इ.

३) **विभूती सांगा** : सातव्या अध्यायात रस, उंकार, शब्द, वगैरे १४ विभूती श्रीकृष्णानी सांगितल्या होत्या. त्याचा विस्तार केला नव्हता म्हणून दहाव्या अध्यायाच्या सुरुवातीलाच अर्जुन श्रीकृष्णाने सविस्तर विभूती सांगाव्या म्हणून विनवतो. विष्णू, राम, सूर्य, चंद्र, अग्नि, तेज, पराक्रम इ. ७५ विभूती श्रीकृष्ण सांगतो. ह्या सर्वांच्या मालिकेत “पांडवांच्यात अर्जुन मी आहे.” (श्लोक १०/३७) हे आवर्जुन सांगतो.

४) “विश्वरूप” पहात असताना अर्जुनाने भीष्म, द्रोण, कर्ण वगैरे काळाच्या जबड्यात (“काळ” सुद्धा माझीच विभूती आहे हे दहाव्या अध्यायात सांगितलेले आहे) नाहीसे होताना पाहिले. शिवाय त्या “विश्वरूप परमात्म्याने” त्या सर्वांना मी आधीच मारले आहे. तू आता निमित्तमात्र आहेस. कोणचेही दडपण मनावर न ठेवता (पाप-नरक वगैरे) तू बिनधोक त्यांचा वध कर. गीतेतला हा महत्त्वाचा प्रसंग आहे. “विभूतीयोग” आणि “विश्वरूप दर्शनाने” अर्जुनाचे काम सुलभ झाले होते.

५) “माझा मोह गेला” असे अर्जुनाने विश्वरूप अध्यायाच्या (११ वा) पहिल्याच श्लोकात श्रीकृष्णाला सांगितले. त्याने हे कबूल केल्यामुळे गीतेचे प्रयोजन संपले होते. त्याची ही कबुली मनापासून नसावी असे वाटल्यामुळे तिथे न थांबता चालू राहिली असावी.

पुढे अठराव्या अध्यायांत (श्लोक ७३) अर्जुनाने पुनः माझा मोह गेला असे सांगितले. त्याच बरोबर मला माझ्या कर्तव्याची जाणीव झाली असे सांगून “परि आझा तुझी वाचोनी। आत नाही प्रभो ॥ (करिष्ये वचनं तव) आणि युद्धाला तयार झाला.

श्रीकृष्णाने वेगवेगळ्या प्रकारे तात्त्विक विवेचन करतांना सात वेळा “तू युद्ध कर” असे ठणकावून सांगितले आहे.

१) शरीर नाशवंत आहे. तेव्हा तू युद्ध कर (२/१८)

२) मेलास तर स्वर्गात जाशील, जिंकलास तर राज्य मिळेल.

म्हणून युद्ध कर (२/३७)

३) करत असलेली सर्व कर्मे माझ्या उद्देशाने कर. म्हणजे परिणामाची भीती (पाप-नरक) वाटणार नाही. बिनदिवकत युद्ध कर. (३/३०)

४) मनातला संशय काढून टाक आणि युद्ध कर. (४/४२)

५) सदासर्वदा माझे स्मरण कर. युद्धाला उभा रहा. (८/७)

६) द्रोण, भीष्म, कर्ण, जयद्रथ यांना मी आधीच मारले आहे.

तेव्हा न घाबरता युद्ध कर. (११/३४)

७) तुझा क्षात्रधर्म तुला युद्ध करायला लावेल (१८/६०)

गीतेतील तत्त्वज्ञान समजावून घेताना ज्ञानेश्वरीचा आधार घेतला की सोपे जाते. कारण दैनंदिन जीवनातली उदाहरणे + त्यात आहेत. तात्त्विक चर्चा करण्यापेक्षा त्यातील ज्ञानेश्वरांनी दिलेल्या दृष्टांत/ उपमा मनाला भिडतात.

- जन्म आणि मृत्यु ही जगारहाटी आहे. देह नाशवंत आहे पण आत्मा चिरंतन असतो.

- म्हणून ज्ञानी चिरंतन, शाश्वत तत्त्व जाणतात.

- अनेक विषयात पारंगत असून जर “आत्मज्ञाना”चा अभाव असेल तर -

“मोराआंगी अशेषे। पिसे असती डोळसे।

परि एकली दृष्टी नसे। तैसे ते गा ॥”

- “जया जे विहित। ते परमेश्वराचे मनोगत” ह्या भावनेने कर्म करावे. म्हणजे त्याचे परिणाम भोगावे लागत नाहीत.

- स्वर्गसुख पुण्याने मिळत असले तरी ते कांही काळा पुरते.

म्हणून ते “पुण्यात्मक पापच.” पुण्याची “गणना” संपली की पुनः इहलोक आहेच. तसेच नरक यातना पाप घडल्याने होतात.

म्हणून ते “पापात्मक पाप”. पण ईश्वरप्राप्ती (-मोक्ष) निरखळ शुद्ध पुण्याने होते. मग पुनः जन्म नाही. “जठरे शयन” नाही.

जसे अग्नीच्या ज्वाळा खाली येत नाहीत वा साखरेचा पुनः ऊस करता येत नाही.

- चित्रातल्या वाहत्या पाण्याला किंवा वणव्याला हात लावला तर भिजत नाही आणि भाजतपण नाही. त्याप्रमाणे ज्ञानी माणूस सुखाने हुरळून जात नाही की दुःखाने खचून.

- “जे जे भेटे भूत। ते ते मानिजे भगवंत।

हा भक्तियोगु निश्चित। जाण माझा ॥”

(सप्त २ दर्शन, सम वर्णन नव्हे)

- आहार, चालणे बोलणे, झोप, जाग्रण इ. गोष्टी प्रमाणशीर असल्या म्हणजे मन सदा आनंदी राहते. त्यांचा अतिरेक म्हणजे सर्वनाश.

- जो देहाला आत्मा समजतो व देहाच्या सुखासाठी आटापिटा करतो तो अज्ञानी.

- वासना, लालसा इतकी जबरदस्त असते की सापाचे तोंडात गिळला जात असता, बेडकाला जर माशी दिसली तरी तो ती पकडतो.

- आपणच आपले शत्रु असतो, जसा पोपट पोकळ नळीवर बसला की त्याच्या वजनाने नळी फिरते व तो उलटा होतो. मी आता पडणार ह्या भ्रमाने तो चोचीने आणि नखांनी नळी घट्ट पकडून धरतो आणि पकडला जातो. पंख मोकळे असूनही.

- आपणच आपले मित्र बनतो, जसा नळीबरोबर उलटा झालेला पोपट आपले मन शांत ठेवून अंगी असलेल्या गुणांचा वापर करून उडून शेजारच्या फांदीवर बसतो.

॥ ॐ तत्सत् ॥

- अरविंद ना. साठे, पुणे, (फोन : २५४६०९१०)

शम्य ही स्वर्गाहुनि लंका SS !'

कुठलं गाणं म्हणालात ? शम्य ही स्वर्गाहुनि लंका SS !' हेच ना ? पंडित भीमसेन जोशी यांनी गाइलेलं ? अहो, हे गीत तर सर्वानाच माहित आहे ! हो की नाही? मग त्या गाण्यात म्हटल्याप्रमाणे खारोखरच श्रीलंका ही 'स्वर्गाहून शम्य' असेल का ? पूर्वी मात्र असली पाहिजे. सागरलहरी ज्या लंकेचा डंका वाजवतात ... 'ती लंका आता खरंच कशी असेल बरं ! तुमची जिज्ञासा जागी झाली ना? त्या लंकेचे दर्शन घ्यावंसं तुम्हाला वाटतं ना ? तुमचं मन लंकेकडं ओढ घेतंय ना? लंकेत म्हणे सोन्याच्या विटा आहेत ! खरं आहे? पूर्वी कदाचित असतील. पूर्वी केव्हा तरी लंकेतून सोन्याचा धूर निघत असेल. लंकाधीश रावणाचा राजवाडा सोन्याच्या विटांनी असेलही बांधलेला. एका संशोधकाच्या मते कोणे एके काळी ब्रिटनप्रमाणेच श्रीलंकेनेही जगातील फार मोठ्या प्रदेशावर राज्य केलं होतं, आपला प्रभाव गाजविला होता. कदाचित हा तर्क म्हणजे वस्तुस्थितीदेखील असू शकेल. कुणी सांगावं? एके काळी लंकेत राम-रावण युद्ध झालं होत. भारत-लंकेला जोडणारा रामसेतू म्हणे त्या काळी बांधला गेला. त्या लंकेत आज काय असेल ? रामाचं-सीतेचं मंदिर ? रावणाचं तरी? आजची लंका कशी असेल? सुदैवाने आमची ती जिज्ञासा थोड्या प्रमाणात का होईना, पूर्ण झाली. आम्हाला चक्र श्रीलंकेची सफर घडण्याचा सुयोग नुकताच आला. दि. २१ ते २६ सप्टेंबर असा आठवडाभर आम्ही लंकेत राहून-फिरून आलो. हा आमचा श्रीलंका भेटीचा योग कसा आला म्हणून विचारता? आजचं ते युग हे पर्यटन युग 'नाही का? लोकांना फिरायला-देशोदेशी भटकायला आवडतंच, आणि त्यांची ही हौस भागवायला विविध पर्यटन-संस्थादेखील सज्ज असतातच. तेव्हा 'श्रीलंकन एअरवेज' आणि 'श्रीलंकन टूरिझम' यांच्या संयुक्त विद्यमाने ही श्रीलंका सहल आयोजित केली गेली होती. प्रत्येकी अवघ्या साडेसतरा हजार रूपये शुल्कात! चक्र आठवडाभराची. त्यात मुंबई-श्रीलंका-मुंबई हा विमान प्रवास, श्रीलंकेत विविध पंचतारांकित हॉटेल्समधून वास्तव्य, तिथला कॉर्निटेल ब्रेक-फास्ट, सर्वत्र फिरायला खास वातानुकूलित बसची सोय या सार्व गोष्टींचा अंतर्भाव होता. आपला इतर खर्च मिळून सुमारे वीस हजारात ही सहल झाली. नाहीतर नेहमीच्या दरानुसार हाच खर्च चाळीस ते पंचेचाळीस हजार रूपयांपर्यंत गेला असता ! तेव्हा अशी संधी आली तर तुम्ही तरी ती वाया घालवाल का? शक्य नाही ना?

श्रीलंका हा देश खरोखरच अप्रतिम निसर्ग सौंदर्याने

नटलेला आहे. तिथे पाहण्यासारख्या खूप गोष्टी आहेत. तिथलं कॅडी शहर. उंचावर वसलेलं. एकेकाळची ही श्रीलंकेची राजधानी. तेथील सर्वात मोठ्या महावेल्ली या नदीच्या काठी असलेलं. नृत्य-संगीत-कला यांचं महत्त्वाचं केंद्र अन् एक प्रगत शहर. सर्वत्र पसरलेले नि रेखीव भासणारे डोंगरउतारावरील चहाचे मळे, मूल्यवान हिऱ्या-माणकांची विक्री केंद्रे, इथला बाजार, हिल टॉप हॉटेल 'सारखी अनेक आलिशान हॉटेले, आखीव-रेखीव नि प्रशस्त अशा बोटनिकल गार्डन्स, बुद्धाचा दात जपून ठेवलेले इथलं ऐतिहासिक बुद्धमंदिर (Temple of the Tooth Relic) अशा इथल्या किती तरी गोष्टी दीर्घकाळ स्मरणात राहाव्यात.

श्रीलंका हे जगाला उत्तम चहा पुरवणारं एक प्रमुख राष्ट्र ! इथल्या चहाची चव काही औरच. इथल्या टी फॅक्टरीत गेल्यावर आपल्याला चहानिर्मितीमधल्या विविध प्रक्रियांची प्रात्यक्षिकांसह माहिती दिली जाते. समुद्रसपाटीपासून आठ हजार फूट उंची वरील भुवारा इलिया 'हे थंड हवेचं ठिकाण. जणू छोटं इंग्लंड! तिथे तर प्रत्यक्ष टी फॅक्टरीच्या भव्य इमारतीचं रूपांतर अतिभव्य नि आलिशान अशा पंचतारांकित हॉटेलात करण्यात आलं आहे. टी फॅक्टरी हॉटेल 'हे त्याचं नाव. मात्र टी फॅक्टरीच्या जुन्या स्मृती जागविणाऱ्या वास्तूचा आतील काही भाग हेतुतः तसाच ठेवला आहे. अप्रतिम वास्तुकलेचे असे अनेक नमुने श्रीलंकेत ठिकठिकाणी पाहावयास मिळतात.

कोलंबो विषयी म्हणाल तर ती श्रीलंकेची प्रत्यक्ष राजधानीच. एक प्रमुख बंदर. टिवन-टॉवर सारख्या तिथल्या गगनचुंबी इमारती, बुद्ध मंदिरे, क्वचित दिसणारी हिंदू देव-देवतांची मंदिरे, प्रशस्त मॉल्स, ग्रँड ओरिएन्टल हॉटेलसारखी आलिशान पंचतारांकित हॉटेले, उच्च न्यायालयाची. विधी मंडळाची वास्तू, म्युझियम, मॅलोन्मैल परलेला समुद्र किनारा... अशा किती तरी गोष्टी तिथे आपल्याला पाहायला मिळतात आणि आपलं तेथील वास्तव्य सुखावह बनवतात.

आपल्याकडे पोरक्या मुलांचं संगोपन करणाऱ्या शाळा किंवा संस्था असतात. त्यांना ऑफनेज 'म्हटलं जातं. आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे त्याच धर्तीवर श्रीलंकेत चक्र हर्तीसाठी एलिफंट ऑफनेज 'पाहायला मिळतं तिथे हत्तीचे मोठे-मोठे कळप ठराविक वेळ नदीवर येऊन एकत्रित स्नान करतात, पाण्यात डुंबतात. हत्तीण आपल्या पिळाला दुध -चारा भरविणारं दृश्यही दिसतं.

आज श्रीलंकेत ७५ टक्के लोक सिंहली आहेत. तेथे बौद्ध धर्माचा प्रसार विशेष आहे. त्यामुळे रस्त्या-रस्त्यावर व नाक्या-नाक्यावर बुध्दाचे पुतळे व बुध्दमंदिरे आढळतात. हिंदू देवतांची

मंदिरे खूपच कमी. पण लंका म्हटल्यावर राम-रावण युद्धभूमी, रामसेतू, लंकाधीश रावणाचा राजवाडा, अशोकवन, तिथली सीतेला ठेवलं ती जागा याविषयीची आपली जिज्ञासा जागी होते. पण आता दुर्दैवाने काळाच्या ओघात या गोष्टी प्रायः नष्ट झाल्या आहेत किंवा त्या जाणीवपूर्वक जपण्याचा प्रयत्न झालेला नाहीये. आमच्या खास आग्रहामुळे थोडीशी वाट वाकडी करून आमच्या प्रशांत 'नावाच्या वाटाड्याने तेथे आम्हाला नेल्यामुळे आमची थोडी तरी जिज्ञासा पूर्ण होऊ शकली. तो भाग शीता इलिया 'या नावाने प्रसिद्ध आहे. तिथे आता राम-लक्ष्मण-सीता हनुमान 'यांच्या मंदिराचे पुनर्भारणीचे काम चालू आहे.

चहाची निर्यात करणारी प्रमुख बाजारपेठ म्हणून श्रीलंकेची जगात विशेष ख्याती असली तरी जेम-ज्वेलरी, सुती कपडे, रबर, मसाल्याचे पदार्थ, नारळ यासाठी देखील श्रीलंका प्रसिद्ध आहे.

श्रीलंकेतील भांडारनायके, सेनानायके, जयवर्धने, जयरत्ने, आदी पराक्रमदर्शक आडनावे आपल्याकडील पाठारे प्रभू ज्ञातीतील कीर्तिकर, जयकर, विजयकर, या नावांशी साधर्म्य दर्शवितात; तर विक्रम, प्रशांत अशी व्यक्तींची नावे तर दोन्ही देशांत समानच आढळतात. आपल्या संस्कृतीशी व संस्कृत भाषेशी विलक्षण साम्य साधणारे वाक्प्रचार श्रीलंकेत रूढ आहेत. तेथे दोन व्यक्ती एकमेकांना भेटल्यावर, इतकंच नव्हे तर विमानातील हवाईसुंदरीकडून देखील आयुबोवन 'असं म्हणून प्रवाशांना शुभेच्छा दिल्या जातात ! 'आयुबोवन' हे आपल्या आयुष्मान भव 'या संस्कृतमधून दिल्या जाणाऱ्या शुभेच्छा-शुभाशीर्वाददर्शक उद्गारांचंच रूप नव्हे काय ? त्यामुळे श्रीलंका हे आपल्या भारतीय संस्कृतीशी अतूट नाते सांगणारे, व जवळीक साधणारे अविभाज्य अंगच ठरते ! पटतं का तुम्हाला ?

- क्रांतिसेन रामचंद्र आठवले, पुणे

रात्र आता ना दूर राहिली !

आयुष्याच्या संध्याकाळी, विचार करता निवांत वेळी मनश्चक्षूला दिसू लागली, सुखदुःखाची सोनसारवळी कधी चारवली सारवर पोळी, झुणका भाकर कधी मिळाली क्षुधाशांतीची परि न राहिली, कधी रिकामी माझी झोळी कधी मिळाली चवली पावली, धनपेटी वा कधी लाभली हाव धनाची परि न वाटली, मनात तृप्ती सदा राहिली गजाननाने कृपा केली, सरस्वतीने स्फूर्ती दिधली लेखन सेवा काही घडली, खुषी मनाला खरी लाभली कधी सौख्याची मौज भोगली, कधी दुःखाची आग साहिली वेळ आली ती टळून गेली, मनःशांति परि मम ना ढळली वर्षे आता किती राहिली, इच्छा आशा काही ना उरली बघता बघता सांज चालली, रात्र आता ना दूर राहिली !

रात्र आता ना दूर राहिली !!

- पी.के.देवधर, पुणे

विठोबा

आली एकादशी, आली आषाढी एकादशी
विठोबाच्या दर्शनाची, भक्तांलागे ओढ अशी.....
विठू माऊली माऊली, माझ्या प्रेमाची साऊली.....
विठू राहे पंढरपूरी, हुरहूर दाटे अंतरी.....
माझे नाही आता माता-पिता, तूच आता माझा त्राता.....
माझ्या मनीचे हितगूज, मी पंढरपूरी सांगेन तूज.....
मनी विचारांचे झाले असे, ढग सर्व गोळा
नेत्रांपुढे दिसे एक विठू, तो सावळा.....
टाळ-मृदुंग वाजती, भक्तजन नाचात दंगती.....
वारकरी निघाले पंढरपूरी, विठूच्या दर्शनाची ओढ खरी.....
पंढरीच्या वारीची इच्छा, झाली मम अंतरी
पण लेक माझी आली सासराहून माहेरी
ती झाली बाळाची आई
अन् माझी उडाली भलतीच गडबड अन् घाई.....
माझे पंढरपूर राहिले, माझा विठोबा राहिला
पण मला नाही त्याची वाटली खंत
कारण मला माझ्या नातीत दिसला माझा विठुल भगवंत

- मंगला पुणतांबेकर, पुणे

m इच्छापत्राविषयी

वरील विषयावर आपल्या ऑक्टोबर २००७च्या अंकात व्यासपीठ उपलब्ध करून आपण 'संवाद'ची यथार्थता पुनश्च एकदा सिद्ध केलीत. काही मुद्यांची खालीलप्रमाणे भर घालू इच्छितो :-

१. मृत्युपत्र हा शब्द अशुभ वाटतो. तसेच पूर्वीच्या सामाजिक परिस्थितीनुसार याची गरजही कमी भासत असे. त्यामुळे मृत्युपत्र करणेबाबत अनामिक भीति वाटते व त्यामुळे चालढकल केली जाते.

२. (चौथी ओळ) The will can cover anything . आपल्या इच्छापत्रानुसार फक्त स्वकष्टार्जित मालमत्ता आणि वडिलोपार्जित मालमत्तेतील फक्त स्वतःचा वाटा व हक्क यांचेच वाटप करता येते.

३. टंकलिखित /D.T.P इच्छापत्राच्या Xerox प्रती चांगल्या निघतात. अक्षर सुवाच्य नसेल तर गोंधळ निर्माण होऊ शकतो. म्हणून इच्छापत्र टंकलिखित किंवा D.T.P. असावे. हस्तलिखित इच्छापत्राविरुद्ध कोणतेही कायदेशीर बंधन नाही.

४. इच्छापत्र कोणत्याही भाषेत करता येते. त्यात शब्दच्छल, बोजड भाषा वापरू नये. मसुदा जास्तीत जास्त सोप्या भाषेत असावा, जेणेकरून मजकूर जास्त स्पष्टार्थी होईल व भविष्यात कटुता, वादविवाद यांची शक्यता कमी होईल. त्यामुळे इच्छापत्राचा मसुदा आपल्याला हव्या त्या भाषेत वकील, अकाउन्टंट किंवा इतर कोणत्याही व्यक्तीकडून सोप्या व सरळ भाषेत करून घ्यावा.

५. इच्छापत्राच्या कमीत कमी दोन साक्षीदारांपैकी एक वैधकीय क्षेत्रातील साक्षीदार असल्यास उत्तम, विशेषतः ज्येष्ठांच्या इच्छापत्राकरिता.

६. इच्छापत्राच्या प्रत्येक पृष्ठाच्या (पानाच्या नट्टे) सुरुवातीला वर व तळाला शेवटी पूर्ण स्वाक्षरी करावी. प्रत्येक पृष्ठाला क्रमाने पृष्ठ क्रमांक द्यावेत.

७. फक्त बदलत्या आर्थिक, सामाजिक व मुख्य म्हणजे कौटुंबिक कारणांकरिता अगदीच निकड भासली तरच पूर्वीचे इच्छापत्र बदलून नवीन करावे. तसेच नवीन इच्छापत्र करताना पूर्वीची सर्व इच्छापत्र/पत्रे रद्दबातल करून फक्त हे नवीन इच्छापत्र अंतिम व बांधील आहे असे स्पष्ट निवेदन नवीन इच्छापत्रात करावे.

८. पूर्वीच्या इच्छापत्रातील कोणत्याही वारसाचे/ हक्कदाराचे (फक्त Spouse चे नाही) निधन झाल्यास नवीन इच्छापत्र करणे आवश्यक आहे, कारण फक्त हयात व्यक्तीनाच आपल्या मालमत्तेचा भाग मिळू शकतो.

९. इच्छापत्रात ज्या मालमत्तेचे वाटप केलेले आहे, त्या मालमत्ता सोडून उरलेल्या सर्व मालमत्तांची वाटणी मृत व्यक्तीच्या वैयक्तिक (Personal Laws: Hindu, Parsi, Mohamedan etc.) कायदानुसार होते.

१०. स्वतःचे बचत खाते, लॉकर्स इत्यादीकरिता ज्या वारसदाराला आपण ह्या गोष्टी (म्हणजे पैसे, दागिने इत्यादी) देणार आहोत

त्याच वारसदाराबरोबर संयुक्त (joint) नावे खाते उघडावे.

११. इच्छापत्र परिपूर्ण होण्याकरिता इच्छापत्रकर्त्याने असे निवेदन द्यावे की, तो/ती इच्छापत्र करतांना मानसिक व शारीरिकदृष्ट्या सक्षम आहे, कोणीही कोणताही दबाव आणलेला नाही, भावना प्रधान होऊन हे इच्छापत्र केलेले नाही, तसेच कोणत्याही नशील्या, अंमली पदार्थांच्या अंमलाखाली हे इच्छापत्र केलेले नाही, तर जास्त चांगले.

- सी. डी. चव्हाण, मुंबई

*****

गावाकडचं घर

इथेच होते कौलारू घर, आठवणी त्या येती झरझर ॥
सारवलेले अंगण पुढती, तुळस छानशी डोलत होती
गाय वासरे गोठ्या मधली, परस दारीला फुले अबोली
उभे राहते चित्र मनोहर ॥

पाऊल पडता सोप्यामाजी, कर कर येई झोपाळ्याची
साद घोगरी आजोबांची, घुमे आज जी अजून कानी
आज अडखळे दारी पाऊल ॥

उजेड तांबुस देवघरातील, वाट दाखवी माजघरातील
दिसे आजी ती भाकर भाजीत, कोपऱ्यातल्या चुलवाणावर
पाय थबकती घोटाळे मन ॥

झुणका भाकर अमृतापरी, अंगत पंगत होई रात्री
पडवीमधल्या गप्पा गोष्टी, उलटुन जाई मध्यरात्र ती
स्मृतीच मागे उरल्या केवळ ॥

कौलारू घर दूर राहिले, अंगण, गोठा, गाई, वासरे
देवघरातील दीप तेवते, हळूहळू ते शांत जाहले
मागे उरले एकाकी घर ॥

- आर. जी. कडवेकर, सातारा

भरवसा काय ?

डॉक्टर - एक मस्त कलकत्ता १२० पान दे. पैसे मात्र उद्या देईन हं!

पानवाला- डॉक्टर पेशंटकडून पैसे लगेच घेता आणि पान उधारीवर घेता का ?

डॉक्टर - अरे, माझं औषध घेतल्यावर पेशंट उद्या येतोय की नाही याची शंका असते ना !

- पी.के.देवधर, पुणे

My Country will Triumph

Maimed by Corrupt
Politicians and Babus,
Eavesdropping on Government
Secrets by rogues and wily tycoons,
Remorseless, Subversive
not bound by any Oath,
Appalling when exposed,
a true rioter to the core.
Bygone is the Era of Tilak,
Nehru, Gandhi and Others,
Honour for Bharat which
they held in high esteem.
Apostles of Freedom,
Fearless and God fearing,
Redeeming our Bharat
from the British yoke,
A cry " Swaraj is my Birth Right"
Twitched the British Empire's might.
Mother India still produces, patriots,
Statenen and honest Citizens,
Audacious media and gutsy individuals,
Hitherto Silent, now vigilant.
Annihilate they will, the disruptive elements,
and Accelerate progress, prosperity
and unity among all communities,
The Nation of ours will shine again
and be the envy of all.
- M.E. Benjamin, Borivili (West)

*****

पद बुडवून जळीं .....

पद बुडवून जळीं, राधा बसली सचिंत

यमुनातीरी अनुभवल्या क्रिडा मनी आठवीत.

घट भरावयाचा राहे, दाद न तिजला त्याची

मूर्ती मनोहर केवळ, मनी मुकुंदाची.

आठवते अजून तिला, रास रचिलेली,

वेणूच्या सूर स्पर्श, प्रिती होती फुलली.

पद बुडवून जळीं, राधा बसली सचिंत

येशील कधी मधुसूदना, तुझी पाहते वाट.

- मधुकर सुळे, नविन पनवेल

K

एक गोष्ट सांगू तुम्हाला ?

लहानपणी टांग्यातून आवडायचे फिरायला

पण चार आणे सुद्धा नसायचे कनवटीला.

वृद्धपणी मुलगा म्हणतो गाडी तयार, चला फिरायला

पण जिऱ्याच्या पायऱ्या उतरेपर्यंत

पाय लागतात लटपटायला.

खूप शिकून मुलगा विदेशात गेला.

अतिशय आनंद झाला, पण काळजी वाटते मनाला

शेवटचे क्षणी येईल का पाणी घायला?

की शोक संवेदना पाठवेल इमेल करून आपले आईला ?

पुरूषोत्तम देशपांडे, अमरावती

*****

झारी

डोळ्यांपुढे काहीतरी पांढरं पांढरं हललं,

मला वाटले, 'आपलं आता वय झालं!'

काहीतरी अंधुक अंधुक दिसलं ;

तसं काही नव्हतं हो !

ते तर होतं आमचं छकुलं

कराटेच्या क्लासहून नुकतच परतलेलं ! ॥१॥

जागा झालो दुपारच्या डुलकीतून

कानात कुई कुई काहीसं वाजलं

मला वाटलं, 'आता आपलं वय झालं!'

तसं काही नव्हतं हो !

ते तर आमच्या खोडकर छकुल्यानं

माझ्या कानात वॉकमन खोचलेलं ! ॥२॥

पुढे गेलेले मॉर्निंग वॉकचे दोस्त

मला वाटले, 'आपलं आता वय झालं!'

तसं काही नव्हतं हो !

पायाकडे सहज लक्ष गेलं

कार्त्यानं दोन बुटांना एकत्र बांधलेलं ! ॥३॥

अहो आजोबा, लक्ष कुठंय ? पाणी नाहीय !

आता मात्र खरंच वय झालेलं !

वृद्धाश्रमातलं झाड तहानलेलं

वसतिगृहात काय खोड्या चालू असतील हो ?

छकुल्याला आठवीत - पाणी संपलंय

हातातल्या झारीतलं - लक्षातच नाही आलं ! ॥४॥

- सौ.कल्पना सुभाष कोठारे, मुंबई

Regd. under RNI No. MAHBIL04149/13/1/2003-TC & Declaration No. PHM/SR/12/VIII/2004

SSPO Pune under Postal Concession register No. L-2/RNP/PNW/M-144/2008 Dated 12.12.2007

Licence to post without Prepayment No. : LWP-217 at Market Yard PSO, Pune 37 on 25th of each Month

लोच्या

बस कंडक्टर प्रवाशांना उद्देशून मोठ्याने म्हणाला, 'इथं बसलेल्यापैकी कुणाचं बंडल हरवलं काय?' हे ऐकताच बसमधले सर्व प्रवासी ताडकन उठून उभे राहिले.

कंडक्टर पुढं म्हणाला, 'मला इथं नोटांना बांधायचा रबरबॅंड सापडला आहे. हात वर करा. मी आणून देतो.' ताडकन उठलेले सर्व प्रवासी गचकन खाली बसले.

मी कोण ठरवणार ?

'अत्रेसाहेब, तुम्ही एवढे पहाडासारखे आहात, वाघासारखे शूर आहात, ब्रेट आहात. पण समजा एखादा वाघ खरोखरच तुमच्यापुढे येऊन उभा राहिला तर तुम्ही काय करा, ठरवाल ?'

अत्रे म्हणाले, 'मी कोण आणि काय ठरवणार ? जे काय करायचं ते वाघच ठरवील.'

योग्य पोझ !

बाजीराव पदवीधर झाला. तो व त्याचे वडील फोटो काढून घेण्यासाठी स्टुडिओत गेले.

'जरा वडिलांजवळ उभे रहा आणि तुमचा हात त्यांच्या खांद्यावर ठेवा' फोटोग्राफर बाजीरावला म्हणाला.

'त्यापेक्षा त्याने त्याचा हात माझे खिशात घातला तर ती योग्य पोझ होईल !' बाजीरावचे वडील म्हणाले.

बेत बदलला

विद्वान वक्त्यांनी 'शाहिस्तेखानावरील छापा' या विषयावर रंगतदार व्याख्यान दिले.

चिंतोपंतांनी प्रश्न विचारला, 'शिवाजी महाराजांनी खानाची बोटे तोडण्याऐवजी त्याचे नाक-कान का कापले नाहीत ?'

वक्ते शांतपणे म्हणाले, 'आधी त्यांचा तसाच बेत होता. पण तुमच्यासारखे लोक बोटे का तोडली नाहीत, अशी शंका काढतील म्हणून त्यांनी आधीचा बेत बदलला.'

प्रतिक्रिया

प्रथम संपादक मंडळास आणि 'संवाद' ला नव-वर्षानिमित्त हार्दिक शुभेच्छा !

विशेषतः सांगली युनिटच्या मागणीनुसार दिल्ली कोर्टातील केसची 'Prayer' प्रसिद्ध केल्याबद्दल खूप खूप धन्यवाद. वरिष्ठ पातळीवर नेमके काय चालू आहे ते कळले. त्यामुळे 'संवाद' अभिनंदनास पात्र आहे.

दिवाळी विशेषांक आवडला. श्री. गुपचूप यांचे मुखपृष्ठही आकर्षक वाटले.

- गोविंद शंकर करमरकर, सांगली

सूचना : १) या मासिकांत प्रसिद्ध झालेल्या लेखांतील मतांशी संपादकमंडळ सहमत असेलच असे नाही. तसेच जाहिरातीतील मजकुराची सत्यासत्यता सभासदांनी स्वतः पडताळून घ्यावी. त्याबाबत असोसिएशन वा 'संवाद' चे संपादक मंडळ जबाबदार असणार नाही.
२) असोसिएशनचे कार्यालय, सोमवार ते शुक्रवार, संध्याकाळी ६ ते ७.३० या वेळातच उघडे असते. याची कृपया नोंद घ्यावी.
संपर्क दूरध्वनी क्र (०२०) २४३३२१४१

Printed Matter

If Undelivered Please Return to :

**STATE BANK OF INDIA PENSIONERS'
ASSOCIATION, (MUMBAI CIRCLE), PUNE
Anubandh, Building No. B-2, 4th Floor,
Block No.16, Near Ramkrishna Math,
Sinhagad Road, Pune 411030. Ph: 24332141**

To

प्रकाशक : श्री. रा. ना. लळिंगकर, सेक्रेटरी, स्टेट बँक ऑफ इंडिया पेन्शनर्स असोसिएशन (मुंबई सर्कल), पुणे.**संपादक मंडळ :** सर्वश्री. वसंत धुपकर, प्रभाकर गुपचूप, शरद शिंगवेकर, श्रीधर सहस्रबुद्धे, क्रांतिसेन आठवले**अंक सजावट, मांडणी व मुद्रित शोधन :** क्रांतिसेन आठवले, प्रभाकर गुपचूप**मुद्रक :** संविज्ञान इन्फोटेक प्रा. लि., ४९/७६३ लोकमान्य नगर, नवी पेठ, पुणे-३० फोन : २४३३५३०५, २४३३५३२४, ३२५४११५९